

HTT 99-1

4

OPD B M

754.9/151

Handwritten text in Cyrillic script, appearing to be a slogan or title. The text is written in a bold, expressive, and somewhat illegible style. It includes words like "Труд" (Labor) and "Слава" (Glory), which are common in Soviet-era propaganda art.

Handwritten text in Cyrillic script at the bottom of the image, likely a signature or a specific slogan. The text is written in a similar bold, expressive style as the text above.

ТЫРТАМ ВӨРЛЕҘАН ПЛАН!

Комі област январ
20-өд лун кешлө
вөрлезан васа за-
даһһөсө тыртис
40% вылө!

**Вөрлеҙөмын прорыв!
Ударнөй месачныкын
прорыв мед вөлі
бырөдөма**

1931-од васа мед-
возза кварталын
Комілеслы колө
лезны 2645 сурс
кубометр да кыс-
кыны 3.082 сурс
кубометр.

Вожыв крајса ісполком президіум шуөм серті январ 20-өд лунсан февраль 20-өд лунөз Вожыв крајын нуөдсө вөрлезан ударнөй месачнык.

Некушөм ыстысөмјас быдсама пөлөс помкајас вылө. Кулаклы чорыд отпор сетөмөн, ужалыс вожтырлыс вынсө мобілізујтөмөн сөмын вермам тыртны пјатілеткаса комөд рөшајушщөј воыс вөрлезан задаһһө.

Вөрлезан фронтывса геројјас петкөдлөны прімер.

Вөтчөј Часса тракторнөј базын ужалысјас бөрсә:

АРИХИНЛӨН ударнөј бригада быд лун вөчө 5 кубометр морт вылө.

Крајскөј колхозныкјаслөн ударнөј бригада вөчөны быд лун сөзім да жын кубометрөн мортвылө.

Кажмодорса бригадаын вөчөны сөзім кубометрөн морт вылө.

Шпаллөсыс ІГНАТОВ январ 1-өд лунөз еетис 500 шпал, көсјысө вөчны 1000 шпал.

Оз колтчыны-і мукөдлаын:

Расов Јогор да Өлөкееј (Кулөмдин рајонын) вөчөны 12 кубометрөн лун.

Мајаса шпаллөсысјас 28 морт январ первој лун кешлө календарнөј план тыртисны содтөдөн.

Воҗын, ударнөја ужалөны Читајевса, Волфинса (Помөсдин), Јајса, Појолса да мукөд бригадајас.

УДАРНОЈА УЖАЛӨМӨН

БЫРӨДАМ ПРОРЫВ!

Комсомолец-ударнык Поликанов Мысса уч-леспремхозыс. Вөчө 6-7 кубометрөн лун.

Ударнөј ужөн тыртам вөрлезан план содтөдөн!

НЖ Коми
1-1

Ставмувыв пролетаріјас օтутчօј !

ОРДЫМ

ХУДОЖЕСТВОА
ЛІТЕРАТУРА
ЖУРНАЛ

ПЕТӨ БЫД ТӨЛЫҒЫН ӨТЧЫД

Леҙоны ВКП (б) ОК-лөн
Култпроп да КАПП

Редактсїјалөн адрес:

Сыктывкар, вадорвыв у.,
38. Коми ыга леҙанін.

„ОРДЫМ“ сүзәдән дон:

Төлые кежлә—30 ур.
3 төлые кежлә—90 ур.
во жын кежлә—1 ш. да 80 ур.
во кежлә—3 ш. да 60 ур.

Г.П.Б-на обяз. экз.
Лнгр 1931 год
Акт № 2121

С
Ы
Л
А
д
Н
І
Р
У

Лыды тајө номерые

- Чорзәдны тыш кык фронт былө 3
- ВЫЛ ПАП—Чолөм, областа кө-
чан 5
- ПАРМАЗОН—Окмысөдлы 8
- Гырыезаводјас заводітөны ужавны 10
- В. ЛАТКІН—Доктө тулыс 11
- М. ЛІХАЧОВ—Горалө вөр 13
- МІТРУК ЛАК—Кымөр 14
- СТ. ПОЛДРНОЈ—96-өд кварталын 15

Крігіка да біблїографїја

- ШЫЛАДОРСА МШП—Өдзөдам пе-
рестроїтчөм 27
- ІЗЛУР ІВАН—Выл кадрјастө тазітө
он быдты 29

Јумор лістбок

- СІМВАН—Заравнөј вїеөм 30
- Б. КОСТРОМІН—дасөік дївө . 31

ЈАНВАР 15 ЛУН 1931 ВО.

СССР-са Совнаркомын да СТО-ын вьль журалыг
ВЯЧЕСЛАВ МИХАЙЛОВИЧ МОЛОТОВ. (Скрајбін)

Чорзодны тыш кык фронт былө

Быд гижөдын—кывбурын, вистын, поемаын, ворсантордын, сыланкывдын—гөррө вичөн колө нуөдны коммунист партиялые шүөмжасө. Быд гижөдлы колө коваены партија генеральнөй тувивч вöсна, партиялые шүөмжасө олөмө пöртөм вöсна. Быд гижөд мед вöли коваө классөвöй врагжаскөд кыз карын, сиз-жө и сиктын да најö агентжаскөд, веескывыв оппортунистжаскөд, кыз медыжыд опасносткөд öнija кавын, сиз-жө личöдлытöг нуөдö тыш „шужа“ вывса оппортунисткөд да кыкнан уклоньскөд мiрөн олыежаскөд. Быд гижөд мед вöли котыртö робочöйлые, батраклые, колхозниклые, гöл да шöркөд-дема олыежаслые вынсö классөвöй врагкөд—кулаккөд коваены, творческөй ентучиазмсö мобилизуйтö партија воцын сулалан могжасө олөмө пöртөм былö.

Тацöм могжас сулалöны пролетариат нога художествоа литература воцын. Сентябрь толысын ВКП (б) Обкомлөн бjуро веескыва шулис:

● „Коми художествоа литература да театрöс сувтöдны социализм вöсна тышлы служба былö, Виль индустриальнöй Войвыв да Коми област стрöйтöмлы служба былö“.

Тацö шүөмсаң кол-нин нөл толые. Сувтис-ö мiян художествоа литература чорыда тышкааны социализм вöсна? Вöчам жеңыдик обзор сижö художествоа гижөджаслы, коджас печатые петины Обком бjуроөн пролетариат нога Коми художествоа литература донжалöм бөрви. Печатые петі—сылöмөн-ворсантор (оперетта) „Настук“—Лебедевлөн, петі—поема „Гудöк“—Виль Пашлөн. Тацö гырыежык гижөджас дорас почö содтыны ичөвик произведөннöжас „Ордым“ журналы печатайтöмжасöс.

Тышкааны-ö тацö гижөджасе партија генеральнöй тувивч вöсна, öтвечайтöны-ö оз сижö могжасыслы куцöм могжас сулалöны пролетарскöй Коми художествоа литература воцын?

Веескыва, кычлөдлытöг колö шуны—оз. Мелко-буржуазнöй давлөннöыс мiян пролетариат нога Коми художествоа литератураын öнöч-на пыр ыжыд, а öткымын гижыежас открыто вужисны кулак лагерö, да пондисны пропагандируйтнi кулак мöви сама, веескывыв кежыежаслы идеологиясö. (Лебедев—„Настук“) художествоа литература пыр.

Веескывыв оппортунист сама вылазка вöчис неважөн-на Гляа Вас—„Ещангi менам гижөджасын нелучкијас жылые“ статьяын, көни тупкө асеыс дај jöзлые мелко-буржуазнöй, веескывыв кежана идеологиясö (Лыткинлые, Жаковлые, Лебедевлые). Неважөн веескывыв оппортунист сама вылазка вöчис Титов Иван ас пiмонас көни шельмуйтö гижые коммунистжасöс, öткымын КАПП-са шленжасöс, щöктö пролетариат нога литература быдмөмсö лезны самочок былö, уеласö коммунистжас веескөдлөм былö, опора вöчö беспартийдöй веескөдлыежас былö.

Поэма „Гудöкын“—Виль-Паш объективнö пропагандируйтö веескывыв оппортунизм да „левöй“ загiбжас—мөд ногөн шуны оз поч. Классөвöй тыш уөмө Виль-Паш ein улые, хоз-политическöй могжас муноны некод веескөдлытöг—самочокөн, партијалөн руководство вошöма.

Тацö медтöдчанајасыс. Та дорö-кө содтам воцда петöм гижөджас, коджас пропагандируйтöны кулаклые, веескывыв оппортунизмылые мөвсаам, идеология („Трипан-Вас“—Гима Веңлөн), ставнас нöшта на jона петкөдлöны, мыј веескывыв опасност пролетариат нога Коми художествоа литератураын ем i дыр кежлө-на колö мед ыжыд политическöй опасностөн, медыжыд удар мiян ковмас вöчны веескывыв.

Öерт öз поч личедны кос i „шужавыв“ кежыежаскөд, кусийжаскөд. Öткымын „шужавыв“ четчалöмжас емöс i мiян Коми художествоа литератураын. Бостам Пед-Генлые—„Ударникжас“, көни Пед-Ген пропагандируйтö не сöмын кулакöс кыз класс лiквидируйтны дорыв коллективизатсия базатöг, а пропагандируйтö кулакöс физическi бырöдөм. Кыкнан уклоньскөд тышкаөм муно вывi-на жеба, марксистско-ленинскöй критика пöсөти-на абу. Унжыкыс-на вичөдöны кежөмжас вылас примиренческi, оз бичутны пощадатöг кулак агентжасө мiян гижыежас костые. Издательство сиз-жө примиренческi-на вичөдiс кежласөм, катласөм былö, пролетариат нога художествоа гижөд быдмөмсö лездöма вöли самочок былö. Пролетарскöй гижые кадр лөбөдөм былö бура абу-на вöли вичөдлөма, ударникжасöс робочöжас, батракжас, колхозникжас, гöла да шöркөд-дема олыежас костые литературад кыскөмö абу-на збылыөөн кутчыелöма.

Ферт, мі мунам вожд. Сіжын, мыж мед чорыда заводітом коасаы партіја генералнөй тујвічыс кежыяскөд, медеа-нын јона вескыдывыс кежомкөд кыз мед ыжыд политическөй опасносткөд өнја кадын, петкөдлө мыж мі сувтім вескыд туј вылө. партіја генералнөй тујвіч вылө, большевізирүтчан туј вылө. Разоблачитім кулацкөй идеологіја Тіма-Венлыс, (Тріпан Вае) Лебедевлыс, (Настук) Нобінса-Витторлыс (Рытја); разоблачитам вескыдывыс оппортунизм сама вылазкајас мукөд гіжыясалыс. Но тајө еща-на. Нөшта-на чорыда, нөшта-на јока ковмас сувтөдны тыш кык фронт вылө, өтщөц ковмас чорыда боетчыны пролетаризирүтны, большевізирүтны мјанлыс Коми художества література, сетны классово-выдержанној, партіјалы отсаена художества гікөд.

Абу-на тырмыөн і національнөй политике уклонјаскөд коасаөм. Натсіоналшөвінізм Коми художества літератураыс вужнас абу-на нещыштөма; великодержавнөй уклонкөд кыз мед ыжыд опасносткөд націонал вопросы художества література оз тышкае, оз разоблачајт. Тајө чөв олөмыс, бөкө колөмыс ем сіз-жө оппортунистическөй практика. Натсіоналшөвіністјас література пыщкын өнөч-на прамеја абу разоблачитөма. Националшөвіністјас өнөч-на пыр дорјоны асеыныс мелко-буржуазнөй идеологіјасө (Ілла Вае „Ещанзі менам гіжөдын нелучкиторјас жылыс“). Разоблачитім „Мунөны“ Ілла Васлыс, дај сіјө-на абу тырмыөн разоблачитөма. А „Мунөны“ өмөј сөмын петкөдлө натсіоналшөвініст сама идеологіјасө, мөвпеама. Вужјасыс пыдынжыкөена. Бөстам Ілла Васлыс кымынкө гіжөдтор нөшта: „Мед лоас“ (кывбурјас ныгаын 91 стр.)

„Мед лоас республика мјан
Мед лоас өтлаын став комі мјан!
Мөд пөлөс
Гөлөс

Оз вермы лоны! Оз вермы лоны“

Тајө мыј вісгалө. Тајө вісталө, мыј націоналшөвіністјас сіз сувтөдөны сөрні мыј коді протів республикі—відчыс!

„Мөд пөлөс гөлөс оз вермы лоны“!
„Оз вермы лонысө“ подчеркытө кыкыс.

Либө со мөдлаын Ілла Вае воө-нын вескыда комі јөсө мукөд сөрніја јөзыс торјөдөмөч.

„Комі ныв“ (кывбурјас—ныгаын 179 стр. кывбурын Ілла Васөе гөтралөны рөч ныввылө, фінн ныв вылө, мадар ныв вылө—Ілла Васөлы некод оз ков. Колө сөмын-комі ныв. Ілла-Вае погөн мукөд сөрніја јез нежјас:

„Мамкөр өтө кывјө ме ег во.
Скөрміс сіјө шүб: „сіз-кө но
Гашкө колө теныд Будапеш,
Либө мукөд пөлөс пеж!“

Мамлөн кывјас—літературнөй пріјөм. Мам кыв сајө Ілла Вае зөбө асыс пежа вічөдөмсө мукөд сөрніја јөз вылө. Помас вөчө сөщөм вывод:

„...Мыј дүмајтан комі зон?

Збылө імітіс менам кыв—

Гөтырөј-өд комі ныв!

Те, зон, ічмоь пұыд вылө

Көре щөщ ме-мөз комі нывлөс“.

Тајө кывбурыс вескыда кыскө комі јөз-өс быд сөрніја јөзыс торјөдөм вылө. Ілла Васөлы комі јөз быдөн бур—кулак көт гөл—сөмын мед вөлі Коми. Ілла Вае пог артмө мыј рөчјас, фінјас, мадарјас, мукөд сөрніја јөзыс ставыс пежјас.

Мі ог сіз вічөдө. Мјан комі кулак, рөч кулак, фін кулак—ем классөвөј врагјас ставыс,—мјан комі ужалыс јөз, рөч ужалыс јөз, фін ужалыс јөз, сіз-жө-і мукөд еікаса сөрніја ужалыс јөз ем јортјас—кодјаскөс өтув стрөітам социализм, коасаам классөвөј врагјаскөд.

Тајө кывбурыс петкөдлөны, мыј Ілла Васөлөн абу сөмын „Мунөны“ мелко-буржуазнөй, натсіоналшөвініст сама, а Ілла Васөлөн унжык гіжөдыс пысалөма мелко-буржуазнөй идеологіјаөн. Та бөрын сіја нөшта-на зөдөчөмөн тупкө „өшыбкајас-сө“, дорјө асөс.

Мјан сіз-жө колө чорыда тышкасны натсіональнөй политике уклонјаскөд кык фронт вылө—великодержавнөй уклонкөд, кыз мед ыжыд опасносткөд өнја кадө натсіонал-вопросын, сіз-жө личөдтөг тышкасны натсіонал уклонкөд. Оз поь дүгөдны тыш пріміренечјаскөд.

Пролетаріат нога Коми художества літератураөн быдмөмыс, большевізирүтчөмыс пондае сөмын өдјө мұны вожд, кымын өдјө, ч рыда пондам коасаы быд еікаса оппортунизмкөд, медвоз медыжыд опасносткөд—вескыдывыс оппортунизмкөд.

ВЫЛ ПАШ

Ч О Л О М,

О Б Л А С Т С А К Ö З А І Н!..

Комі областувса сөветјас 9-д сјездлы.

—Кывзы,
...Областса кöзаин!
Мі, гіжыејас
Ыстам теґ чолөм!
Мі öзтан кыв
Сјезд вылад
Ваим,
Med јар бiөн
Öзјодны сөлөм!
Сөветјас!..
Мі сы нiмөн врајасөс пасјим,
Мі сы вöсна кiстлiмöј вiр.
Важ кадыслыс
Подувсö пазјим...
Шықöдiм мiр.
Снарајасөн
Мубансö гөрлiм;
Јос пулаөн
Чашјылiм сiм.
Карјасын,
Сiктјасын,
вöрын
Мі довқöдiм,
дорјим,
да вiзiм
Сөветјаслыс нiм.
Барикадајас вомөн,
Штык помын—
Сөветјаслыс
Пулаөн роқöдлөм
Знамја
Робочöј класс—
Квајтöд мујукөннын
Вайöдис помöз.
Сiјö знамјасö öнi
Мі вiзам,
Мі дорјам,
Кöғ кодыр,
Кöғ көнi...
Мі сы улын дасөс пыр косö,
Мі сы улын вермам!
Мі сы улын дорам выл олөм!
Пыр дасөс гөрд знамјасö
Нуöдны возö—
Став мiрас,
Ленин парвiја вескөдлөм улын.

Талуи ми лолалам
Планөн.
Нещкам-нин капитал вуж
Збој öдөн,
Јар вынөн,
Большеви́л самөн
Вöчам вöвлытөм уж.

Вiтвоса план вылө
Олөмсö зевтiм,
Med стал вынөн гымавны
СССР муын
Нефт вöсна,
Кöрт вöсна,
Шом вöсна,
Вöр вöсна
Тышкасны петiм
Парвiја вескөдлөм улын.

Завод трубајасөн
Јенежсö пыкам,
Релс вөнөн пастöдам мусö,
Öтувја мујас
Мiллон тракторөн кышам,
Мiллард лыдөн лезам вөрпусö.

Мезмөм странаын—
Ударнöј збој öд,
Ордысөм ужсö
Кодi оз төд?
Уж вылө вiзöдөм
Војтырлөн вылмö—
Сталинлөн шуөм тан збылмö:

„Труд в СССР превращается в дело чести,
в дело славы, в дело доблести и геройства“:

Збој ужөн дорөсö выл мiр:
Кыптö гiгант!
Чужö колхоз!
Совхоз!
Завод!

Кодысö шахта!
Нужалö уклада туй!
Öзjө морöсын вiр!
Намласны öнi оз туй!
Ленин знамјаным
Вöлi

І лоас
Февізөн.
Чарла да мөлөт
Ужвынлөн пас.
Мі пырім-нын
Сотсіализмө!
Бырөдам
Медбөрја
Капітал класс.
Капітал вуж
Став фронт паста бертам,
Зумыда тувтчалам возө.
Код повзан мөвп көзө;
Код Һаргө,
Код шатласө,
Зөрө;
Код партија тувічык порө...
Мі сещөмсө туж вылыс
Бесалам,
Зырам.
Збој өдјасөн,
Уклада вынөн
Сотсіализмө
Мі пырам!
Сы вылө-і мі большевикјас,
Мед сөкыдтор
Һаргытөг вужны,
Мед торкалан мыщөдјас
Вештавы кужны,
Мед варкөдны
Врагјаслыс вын,
Мед аскадын казавны щын.
Туж жынсаң мијанөс Һекөд оз косөд,
Збој көсјөмным
Тышкын оз јам.
Тыртам

Пјавілеткалыс
Көјмөд восө,
Тыртам
Һол воөн
Витвоса
План!
Шыг көјинөн ералө враг:
Лөсөдчө кыскыны мијанөс косө;
Бегласө Россіјаныс пышјөм пеж гаг...
Вај, візам-жө порөктө косөн!

Мед војмуын
Гымалас
Бөрлезан гор;
Мед сарізөз
Трактор шы
Мургас!
Бөрлезыс
Камгы!
Зымгы!
дор!—
Мед збој ужыд
Мусарас јургас.

— Кывзы,
Областса көзайн!
Мі, гіжысјас
Ыстам тед чолөм!
Мі өзтан кыв
Сјезд вылад
Ваим,
Мед јар биөн
Өзјөдны сөлөм!

Ыжыдос, кыпыдос,
 Өгыркод бйаос
 Сынодыс вөлі мед
 Состом—
 Фиктатура органы
 Комі му ыжыды—
 Сездлы мі сіям
 Пөс чолөм!

Века Пе вескөдлөм
 Индалөм улын
 Војвылын кыптө
 Выл олөм.
 Сотсіал течигөн,
 Віт нөлө пөртигөн
 Гөкыдыс—некушөм
 Полөм!

Ударнөј өдјасөн,
 Мед жеңыд кадјасөн,
 Выл олөм збојжыка
 сорам!
 Стрөитны... тышкасны...
 Ордјысны... Вермасны...
 Парвја чуксалө,
 Корө.

Стрөитан шы улын
 Мусарыс сырқалө
 Сотсіал фундаме
 Зуммө.
 Вөр завод гымалө,
 Выл југөр зирдалө,
 Сорјысан вын мјан
 Јонмө.

Кывбура гижөдпыр
 Комі му ыжыды
 Чолөмкыв сетігөн
 Сіям:
 Өдзас мед вөрлөзөм,
 Колхозјас котыртөм,
 Култура кыпөдөм
 Мјан!

Вескыдывв кежыоос,
 Кулаклы сылысөс
 Уж вылыс шпал помөн
 Бертышт!
 Шужавыв четчысөс,
 Лаңтөмөн олысөс,
 Ва кывтчөс кывтысөс—
 — Весышт!

Капітал коласлыс
 Вужјасө нещкігмос
 Ерөбөн ускөдчме
 Возө!
 Өтувја рајјасөн
 Топыда тувтчөмөн
 Вермана медбөрја
 Косө!

Ч О Л Ö М!

Tөdam мi:
 Mогјассө—
 — мoгmөдас
 Сјезд!
 Сјезд бөрын
 Камгөм шы
 Өдас—
 — Уж мунны
 Кыкөдјө
 Mөдас!
 Выл Војвыв
 Кыптысас!
 Крајтө—
 — Он гөд
 Фабріклөн,
 Заводлөн
 Шын кыптас
 Сөд,
 Појездјас
 Јургасны
 Куза,
 Самолот
 Журөбтас
 Суса,
 Вөр пыщкын,
 Мувылын
 Трактор
 Сурс мөд
 Тургыны пондасны
 Выл шыа
 Өд.

дорысјас!
 Камнитөј
 Вынөн,
 Зевтчылөј быдөн
 Областлы.
 дас арөс тырігөн!
 Ленинизм
 Флаг улын
 Олас мед
 Сөветлөн
 Өкмысөд сјезд!

Ө К М Ы С Ө Д Л Ы

Областувса өкмысөд сездэди—ми өтүв
 Гижыяс ыстам пөс чолөм!
 Сіјам ми, мөгмөдны Выл војвыв подув,
 Мед течны сөтсіализма олом..
 Октябр лунјас!.. Каледін!.. Колчак! да мукөд!..
 Шыг војас!.. Шахтаса фелө—
 Ленинлыс индөм туй некөд оз жүгөд,
 Пыр возө тувтчалам возө!..
 Пыкөдјас кажјөдлім!.. Кулим му пөжсө!..
 дас өтөк во вылө петім—
 Сөветјас Сојузлыс мубансө, ежсө—
 Стрөјитчан горшыөн вејим:
 Ҷиж!.. Ҷаж!.. Зым!.. Јірк!.. Кум!.. Кам!.. Кык во чөж зымгім!..
 дас вокөд војсаены вермө:
 Волковстрој, Шатурстрој—гоз мөдөс—зымгім
 снөпра ју помны—өд тырмө!..
 Быд тувтчөм, быд восков—перјим ми косөн!..
 Быд керыштөм—савкнөтө бјјөн!..
 Быд шупыштөм—сацкысө чардби нөвјасөн
 Капітал подувлы сіјөн.
 Віт вөса планлыс стрөјитчан подсө—
 Коммунист парҗја панис.
 Мырсыяс! Камнөтөј стрөјитчан өдсө!
 Мед нөл воөн тырө став планыс!..

дас во нин областным оло ас нима.
 дас во нин выл олом лептам!..
 Віҷөдлөј бөр вылө!.. Мыј вөлі? Віна!..
 Вічкојас!.. Пемыдлуи!..—пөдтөм!..
 Коди сек вескөдліс? Старшина-кулак!..
 Став мирлыс пөс-вірсө пычкіс...
 Сылыс став ужјасө бергөдіс казак!..
 Ачыссө гөрд віна бучкіс!..
 Октябр кос—пузвүтис шуднысө налыс,—
 Гөл кјө власт вороп шедис.
 Кыз он вермы кутны вын туөм ытвалыс
 Сөветјас знамјадн гөл—косө петис.
 Сінтырөн віҷөдлөј сөкт вылө өні!..
 Машина тракторлөн шыыс,—
 Өдсетан мургөмсө кыласны көні,—
 Сөктјаслөн вежсө гор гыыс.
 Школајас—воыс во быд сөктө вөсөд!..
 Луныс лун быдмө колхоз!..
 Стрөјитчө көрттуј!.. Піскөдчө шөсө!..
 Вөчсөны трактүјас—вылмө туйпос!..

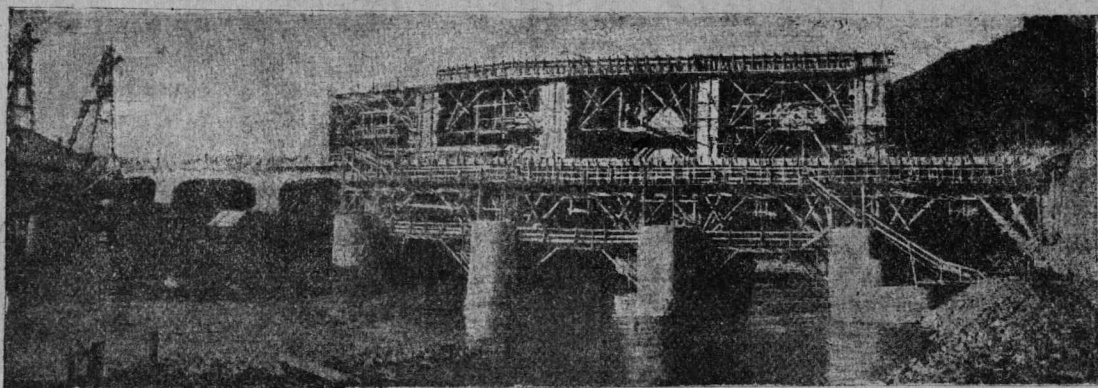
Выл завод стрөйтөм, бурмөдөм важсө,
Вөрлезөм паскалөм, содөм—
Комі му областыс вежө став гажсө—
Мыј ез услы некодлы вөтөн!..
Те, өкмысөд, чукөртчин төдчана кадө:
Вит воста план—којмөд во пыргөн,—
Мед сувтны став Сојуз мырсысјас радө
Капітал мујасөс панјгөн.
Гырысөс те возын сувтөны мојас:
Вөрлезөм!.. Колхозјас течөм!..
Скөтвицөм!.. Култура кыпөдан мојас,—
Подув-из овмөслаы вөчөм,—
Аппарат бурмөдөм—колан туј индөм,
Кулакјас нарт улыс гөмјасөс мынтөм,
Став фронтын классөвөј враглы кос нуөм!
Бурмис мед, өдзис мед стрөйтчан өдыс,
Мед зарнө вөр мијан пөри,
Мед капитал жергалис, пөдис—
Камгөм шы содты вөр шөрын!..
Быд кырыштөм кыре, быд пельштөм пылөм,
Быд пу, коді чер улын вөдө—
Зарнө сөм вөрпулыс, пармалыс пылөм—*
Социал течас под содө!..
Код повө, ассыс код инсө оз асзы,
Код шатласө, вошласө, сөрө,—
Мед стрөйтчан ужыс ез зугы,—
Туј шөрыс пузувтөд, пөрөд!..
Өрдјысөм, косасөм, камгөм шы горөн
Выл Војвыв кыпөдны—воцө!..
Сувтны, кыз өвілы, дорыша дөрөн—
Штурм вылө!.. Медбөрја косө!..

Гижысјас көсјысам сјездлы
Уж бергөдны ассыным сизі:
Гижөд пыр отсавны карлы, грездлы
Выл олөмсө лөсөдны кызі.
Гижөдным жеб-код-на мијан,—
Өд гижансам уна оз тырмы.
Јөнмөдны радјас—мог тіјан—
Кыв шуны... Ццощ аслыныд пырны.
Сјезд вылө лача ми кутам
Комі кыв гижөдыс бөкті оз мун.
Өтрадө мыреыскөд сувтам,
Јөнмөдны гижөдјас пондам лун-лун.

---

* Перјөм

Ріоні ју вылѣ стрѣитѣ Рјонгес.

Гырыг заводјас заводітѣны ужавны

Нуцѣм заводјас ештасны 1931-ѣд воын.

1931-ѣд воаа октабр 1-ѣд лун келѣ ештасны Магнітогорскса заводлѣн кык домна, та гыреа домнајасыс ставмывыласна абуѣе. Медвоцза војаснас Магнітогорскѣј завод кутас вѣчны 2 мильѣон да жытѣнна чугун быд во, бѣрвылас лѣб чугун вѣчѣмсо вайѣдѣма 4 мильѣон тоннаѣц. Магнітогорсклѣн електрическѣј стантсіјаыс лѣб 85 еуре кіловатта. Волховскѣј електростантсіја жын ыжда.

1931-ѣд воаа октабр 1-ѣд лунѣ-жѣ заводітас ужавны кык домна Кузнецкѣј металлургіја гігантлѣн. Тајѣ заводнас вонас кутас лезны 1.100 еуре тонна чугун. Тајѣ заводсѣ ештѣдѣмѣн лѣб пѣртѣма олѣмѣ парвіјаса XVI-ѣд сјездлые шумсѣ асыввылѣ індустриальнѣј вылѣ база лѣѣѣдѣм јылые.

1931-ѣд воаа март 1-ѣд лунѣ заводітас ужавны Березникса хіміческѣј комбінат. Тајѣ комбінатыслѣн медвоцза ѣчередса заводјасыс кутасны вѣчны 300 еуре тонна іза мывынеѣданјас віцму овмѣслы.

Јулѣ 1-ѣд лунѣ ештас трактор вѣчан Харковса завод, коді кутас совхозса да колхозса мујас вылѣ быд во еотны 50 еуре трактор. 1931-ѣд воѣ ештасны медвоцза ѣчередса ужјас комбајнјас вѣчан Сібірса заводын, коді быд во кутас лезны 15 еуре комбајн, тракторѣн кѣчан 35 еуре машина, да тракторѣн ыцкан 30 еуре машина. Трактор вѣчан Харковса завод кутас тырмымѣн трактор лезны украиналы,

РСФСР-са черноземнѣј полосалы, комбајн вѣчан Сібірса завод кутас комбајнјас вѣчавны Сібірлы да Казакстанлы улыс да шѣр Волгаса рајѣоніаслы комбајнјас кутас еетны комбајн вѣчан Саратовскѣј завод, коді ештас 1931-ѣд воѣ-жѣ да быд во кутас лезны 20 еуре комбајн.

1931-ѣд воѣ пырасны стројѣ Уралмаш-стројлѣн медвоцза цехјас. Медвоцза вонас сіјѣ лезас 100 еуре тонна продуктсіја, бѣрвылас 150 еуре тонна. 1931-ѣд во помалыыс ештас Краммашстрој, сіјѣ кутас лезны 150 еуре тонна продуктсіја быд во.

Апрелѣ 1-ѣд лунѣ заводітас ужавны да быд во еетны 12 еуре тонна ыргѣн вѣчан Уральскѣј завод (Уралмѣд-строј). Август 1-ѣд лунѣ заводітас ужавны (Ніжне-Новгородса) автомобилѣ вѣчан завод да быд во кутас лезны груз кыскалап 140 еуре автомобилѣ.

Октабр 1-ѣд лунѣ ештас аллѣумініј вѣчан Ленінградса завод быд во 6 еуре тонна аллѣумініј вѣчѣм вылѣ.

Пјатілеткалѣн којмѣд во збылые шумда рѣшайущѣјѣн. Тајѣ вонас сѣвет пролетаріјат възмѣстѣмѣн лѣбны ештѣдѣмаѣе сотсіаліетіческѣј промышленностлѣн медвоцза гігантјас. Тајѣ воаа ыжыд программашлѣн заданнѣјасын корѣ мобілізујтны робѣчѣј класслые став вынсѣ, корѣ побѣждајущѣј туј вылые лоана еѣкыдторјассѣ венѣм.

ЛОКТӨТУЛЫС

В. ЛАТКІН.

Матын тулыс!
Тулыс зыл!
Важкод—шондіа да гажа!
Сөмын тулыс—
Абу важ!
Абу ләмпулөн чад!
Соловеј сорөн сад!
Абу ыркыдік
төлыса
војјас!
Абу нывјаслөн мелиа!
Сојјас!
Тащөм тулысјас
Колдө-нын колны!
Сещөм тулысјас
Они
Оз ковны.
Соловеј...
Ошја ногөн—вредітель, кулак!
Немыд јозысды омөльсө
Сылдө!
Сіјө радлө, мед вөліны
вічко.
кабак,
Сөвет властыс мед уеас.
Пыр тілө!
Соловеј!..
Сіја олөмөс надмөдые!
Враг!
Сөмын ыркыдік
Војсө
і кыјө!
Сіјө лөм ныщкын пыр,
Сылдөн кіас
Тесак,
А ударнікы
заптөма
лыјан!
Мед кулакы,
вредітельы
вундыны борд.
Мед-жө чегјавны
Кісө
і коксө...
Таја тулыс сіјөн і
Локтө!
Таја тулысыд пуктас.
Став
колхозјаслы
Под!
Тулыс матып!
Ме рад!

Воө
Көзөмлы
Кад!
Колхознык!
Вај чунвылын
Лөд
Кымым витлунја рад
Колы көзтөг?
Кымын лун-вој-нын колы
Большевістскөј,
Ударнөј кад
вотдө!
Они
Абу-нын воз!
Они војјасыд сөз!
Лун і вој.
Сортировка
Мед тічкө!
Сіјөс доддө те лөд,
да
Нөтчыд төдлытөм
Од
Триумфлыс,
Трижерлыс
пычкы!
Сос колхознытса, пуж!
Тажө
Тенад-өд уж!
Медым кіјасын
Ужыс
век пуас!
Көјдыс весалан кор,
Сортеө сорткөд
Ен сор!
Омөл көјдысыд нан вылө
Мунас!
Они дік
Пырыс пыр,
Оз ков нужөдны дыр,
Колө відлавны
Ужалан
Көлуј!
Піна,
Плуг
Мед гөтов!
Мед
друг
дорны
Оз ков,
Щөц мед даетөма сбуја
І вөвлы!
Мед даетөма

Көңан машина,
да телега
да круг діно шына!
Оні
Абу важ кад!
Ужд пуктысеб дад!
Ставсө
возвыв
пыр дастыны колө.
Щөщ-өд олөмб тан
Пөртеб
вітвеса
план!
Сылөн нөлеа на
Ещажык
Воөн!
Колье војтырлөн
Мог:
Колө вежны уж ног!
да бригаади ужавны
повтөг.
Med бригадалөн
Ез вун
Тыртны плансө
быд лун!
Оз кол
өтө метра мед
Көңтөг!
Колхознык!
Вөрб те пыр,
Асөыд нөрмасө
Тырт
Тенб ва вылын
тулысыд
суас!
Сөмын сени мед щөщ
Нинөм уж мед оз пощ!
Вын моз
тенад ужыс
мед пуас!
Поядас визывтны
шор,

Секі вөчны-нын
сор!
Таја кыв сертө аетө і
летчы!
Кыс черсө
Ен лез,
Унжык кер
быд лун
вөч!
Medea јона век
өд
бөрса
вөтчы!!
Асөыд нормасө
Тырт.
Пурјөн
Кардорөз
кывт!
Гортса уж
колөм војтырлөн
вөчөас!
Емөс тырмымон
Вын!
Ставлөн зельд
көрт сөн!
Тетөг разөдеас
гөреас і
көзөас!
Медым кылөдны
Од
Тажөс торја-нын төд!
Міјан наскөдны
Өрдјөсөм
Колө!
Med
ударнык—
быд морт!
Секі вермам мі
јорт,
Щаңилеткасө
тыртны
нөл воөн!

Г о р а л ö в ö р...

М. ЛЫХАЧОВ

Öшалö нобойн
Шонди би зүлөн,
Назöник козналö,
Резö жүгөр,
Жем жыла лечыт төв
Вөр паякөм кулём.
Вицötök, дунжалö
Gedynön вөр.

Кöзыткад асылыс
Шын руйн нетö.
Биеерөн зардö
Куржалаа пу.
Оз вөрэы чөлöмыс...
Токо кыз вöтын
Пу пукöt гусеник
Шушкö: шу... шу...

Быгге кыз бустор те
Пуез коласын,
Учигик, учигик
Вынтöм морток.
Паякыт дöz моросөн
Пожум ошжаеö,
Мусаһас нобойз
Пыкөма коп.

Кыз богатыррез
Судалöны озын
Вековöй пожуммес,
Кыздез да ныв.
Вынае, крепытöе,
Сувтöмае лозөн...
Чочком, жуе голаөн,
Зардö көз жыв.

Кагтöма, лантötöm
Сук вöрсö чөлöм.
Шы абу, говк абу—
Лоньсеа дөн...
Быгге кыз вöрыскöt
Лантöм шöц олан,
Лантöма, падмöма...
Шы не төв... Лөн...

Но чу!.. Сувтчö! Кывзö!
Чу! Кылат дод шыез.
Мытчисöны вöввез,
Пон кепеа кйез.

Цотис матег полөн
Чөлöмлөн шöрыс.
Кыз он вылис саймис.
Пемыт еöd вöрыс...

Трак!.. У-а-а-кк...
Трак!.. У-о-о-кк...
Тука-так.
Тука-ток!..

Уа-ак...
Уо-ок...
Ловзис узан вөр
Гыөн муно гор.
Орсö кйын чер,
Пуын шогмö еер.
Копйö лечыт чер
Пулис еблёмшөр.

Вөрö пырис, авзö жöз
Пөрö зыкөн ныв и коз.
Öтик такötö кералö,
Мöдик суйжö да орлалö.
Кач кулис ем на пыдел.
Огир-голос тыртö пел.

Ударнöй бригада
Черрезөн нетис.
Вөр заптан ужын
Мытчалö вын.
Сйа и чөлöмсö
Вөрлис саймötис.
Нылөн-таж бичирөн
Огралö еин.

Тук-ток-ток!..
О-о-ок...

Квоц-кванц!..
А-ац...

Пйла чажгö
Чжж-важж...
Пулөн чегис каж.
Гымөн пöржө

Куж-каж!..
Пышжö бокö! Кежö! Еж!
Котöрт матие Зор Матвей!..
Шакардаби лебзö пу,

Уеіс-гы-пп!..
Вөр пастаас
Говк пасткаліс—
Ы-ы-ып...
.....

Петіс бригада ударнөј.
Зык лебіс, горалө вөр...
Чер нырыс пу еөлөм гарјө,
Лым бусыс—чочком кымөр.

Пөрөны кажгөмөн пуез;
Кыңи чарла увтын шеп
Вына ударниклөн кыс;
Кер обоз кысө кыз чеп!

Зуртө кос лым полоз увтын...
Пизө бригадалөн уж.

Плотбишо тырө кер бунтөн...
Вөр тујыс волюыт да јуж...
.....

Тук-ток-ток!..
О-о-о кк...
Чиж-важж!
Куж-каж...
Чегіс каж
Уеіс-гы-пп!
Горыс—ы-ып...
.....

Зык лебіс,
Ловзис гөгөр...
Ымјалө,
Горалө вөр...

К ы м ө р

Кымөр,
Кымөр,
Улыс кымөр,
Мыј-нө
Мыј
Сіз шлывган?
Важмөм
Свинечкод
Лөз баннад
Мыј
Сіз
Муө чоран?
Пушкан,
Терыб...
Возө вешјан,
Кытчө,
Кодыс мунан?
Кыз,
Лөз бруста
Лөбнас
Вөрзис,
Серөктіс
Лөз кымөр;

Југыд,
Езыс,
Пинсө мывтчис,
Рунгис
Зарни југөр...
„Муна,
Ветла
Ылі муө,
Олас ногсө видла,
Вој му паста
Артмөм вылсө
Төвкөд
Сені ылаам“.
Одсө содтис
Сыла кымөр,
Мөдіс
Збоја возө
Лөбсө жеркнитөма...
Лебб...
Пиннас
Југөр
Көзө.

МИТРУК ЈАК.

96 кварталын

Очерк Степ. Полярнёлён.

* * *

Нөр көрөб дод икөвтө вөв бөрөа топ-
кана, гырые шыбелёе ислалан чојтү тувгы
лампа мөз. Јампик пуклөс вывөаныс сун-
лаёмөн вугралё, копраёмөн кевмө вөв
мышлы. Уна прата орсус ыглаёмөн деб-
ытлө вөв бөжлы—воронко ыренитлө, быд
бөбытөмые печиктөмөн бөзөдчө.

— Муса друг, вөлыд мөд түјө келсө!
Горөдіс менам јорт сунлагыс јампиклы,
кор кутім матысмыны вожалан туј вөжөсө.

— Ен мајитчы, өкмысөдыс-нын таво
рөтта.—Воча вөјсө Педөр.

— Вөлыд тејад тыдалё том-на?—Па-
лөдны ми көсјам Педөрөс.—Јона на тај
чөкі-чөкі чөклясө.

— Ферт-өд том. дасөнім арөс лоас
Стенан лун дыдјі....—Гөз-мөдыс сынөдөө
көкыштөм бөрөтө нөшта сөдтис.—Кытчө
сылы лыёмөсө песны. Сібырскөј пөрдөа-
ыс-өд.

дод полозјасыс көсөсыс канјас мөз
чөвзөмөн көсөсөны рөмпөштанөн волалыс
туј јужбө. Шугала вылас, вөјывла до-
рас жежыд бакј коф пышыл лимјыс лис-
тасө зарні чутјасөн. Луншөр кадса шон-
діыс муртса мјанөс адзө. Латја куз јур-
өіа, өіекөд вөскыд, кыз да куз пожөмја-
сыс јурнысө вөвтөмаөсө жежыд папахадн.
Јос жыла козјаскөд мыкбө најө вөшкөдчө-
мөн варовитөны да Педөр мөз-жө гөјөд-
лөны јурјасөсө.

Көнкө вөрын өвкөнітис понлөн үтөстөм.
дав вөрсө-поткөдіс шөрі. Сы бөрөа вөзын
чүвкөнітис пожөмјас көеті бө кең.

— Педөр!—Горөдім фрөгөйтөмөн.—
Севлоөчјас вооны.

— Көч өдлөмјас!—скөрыс горөдіс ми
вылө Педөр.—Мыј кореасны татыс сев-
лоөчјасыс!

— Сортовөј вөчан ынеыд гөшкө пыш-
јөны-да,—шынькөдөмөн шүөсө Мшкө.

— Відчыс те, кор ныр јылад турі пук-
сас. Ферт, кутасны севлоөчјас, теө вөр
вөчшы. Мјан асланым выпсө некытчө во-
штыныс.

— Но?—ыренитлис Мшкө.

— Уныкы јөзыс жын кадсө гортас
көльөдөны. Вит лун ужаласны вөрын, мөд
вит лунсө гортјасас нужмасөны.

— Но!

— Мыјнө нокајтан, абу-өд ме вөв!

— Гортас, шуан?

— Ферт, гортас!—скөрыс коф горөдіс
Педөр.—Сіјө і гортас олөпы. мыј севло-
өчјас вөртө лөдөны.—Лөдсөлө скөрсө
Педөрлыс Мшкө.—Со мејам портфөлын
Англјасан. Лондонсаы ТАСС-өн вөтөм
телеграмма ем, севлоөчјасөс вөрлөдөм-
над ужөдөм јылыс. Гөжөны нөшта, шыг-нө
најө ужалөны.

— Ен сөр. Најөс-кө кутасны вөрлө-
дөмын ужөдөны мыј кутасны сөкө вөчны
Пажгөсөјас, Лөзымсөјас, Гыбадсөјас, Жу-
өдсөјас, Гарјасөјас. Көф кутасны ужөдөны,
ми огө лөзө. А севлоөчјастө шыгөдөм
јылыс, зон, те зөкөз шүтін. Најө зон је-
жыд кан да выј-јај вылын-на олөны.

Вөзө вензөмсө Мшкөлыс да Педөрлыс
орөдіс понөлјас сөјыс туј чукылаан пон-
лөн петөм. Кащыса пон бөрөа мытчөдчөс
кукан ку пөла шапкаа, лөзја дөдө. Ув-
дөр лөбјас өшөлыс чөгарка помсө дөдө
зөв чөскыда нөнышталө. Тасма көжјанас
куз вөропа, куз тошка паскыд черыс шөң
воелалө сынөдтыс.

— Кытчө-нө Педөр, бөріңјассө катө-
дан? Јуөліс дөдө.

— давјө. Те-нө бара-нып гортад пе-
тап?

— Тырмас. Көлө шөјтчыштны. Удар-
нөј трөхдөвөніксө тај ужөлім.—Шөчыні-
ка шмотөдалөсө пыблөліс туј бөкөсаы, лым
шеан бөса кывјас. Туј јуж вылө шөтігас
сөдтис.—Цөнтроспөртыд вөсса абу?

— Вөсса! Летчы, јона-нын теңө відчы-
сөпы?—Шпыньјалөг тырја ас ныр улөс
помөліс Педөр.

— Тјан-нө вөнаыс ем-на?

— Сіјө бурыд оз быр.

— Јона јуөны?

— Көді кызі. Емөсө јуөны, мыј теө
сымда вөсө не јуөны.

— Но!

— Вот те-і но!

Педөрлөн өінјасыс лөіны көльчө-көдөсө.
Лым зарні чутјас мөз-жө лөстөсөны. Мш-
кө сіјөс зөкөз пөлөдіс.

— Сіјө-і гөшкө теңө вугрөдлө-да.

— Оз сөкө вугрөдлө-да, јур поткөдө.

Кыз да шуну вөр кутис шочмыны. Коз-
жаслөн динжасыс кутисны жобмыны. Пут-
кыртчөм пожомјас доны шокыджыка дај
седмөм лов гөнабс. Воңын, пашкыра јур-
еја пожомјас вывти кыпөдчис муткыраеыс
сырја дора гудыр кымөр. Сені куза ув-
кытөмөн јуркытис гым шы.

— Гымалө!

— Пожөмјасыс, дерт, тең гымалөны!

Гым шыјас кутисны доны шокыджыка,
горабөжык, кузжыкөс. Откымыныс уна
шыа јуркытөм шы окбстас, гораа, нөв
өдјө лебзас ылө пожөм вөр выщти дај
унас, бытөс кодкө нылыштас ставнас. Уна
вожөн, мегыр чукыласөн визывтыс шөр-
кодөс—кутисны доны помтөм тујјас.

Вылын да паскыд мајтөг быг код је-
жыд морбса јаг нырөк ылө кајөм бөрын
пожөм тыра му вылын кутис зонкјөдлыны
уклад звөн шыјас,—јос шина пілајаслөн
калөг пусө гужгөмөн јірөм шыјасыс. Тајө
ставыс өтүвтчө кыскаеысјас, додјас се-
рамкөд да артмө вывти мича гора, рітмі-
рујтөм понвыв музыка јөлкјөдлөмөн. Пы-
рім 8 кілометр кузта, нөк кілометр паста
96 кварталө.

*

* * *

Паскыд да куз бордја сыпөдын ыгла-
еыс гөрөдөранас јурсө кыпөдөма ылө-
жык пожөмјас дорөыс. Көк пөднас сјјө
топыда быцкысөма јі код былыд керка
вевт еігөр сорс төсјасө. Вітө-квајт тру-
балі кыца гыјасөн вывлян гөгылтчыс шы-
ныс, веекыд пелөсјасөн поснідік тасјас-
еыс течөм гырыс да уна өшпінјасыс шај-
најө вайөдісны мјанөс.

— Те зон, Педөр, кущөмкө завод дінө
буді мјанөс вајин-а?—Серөктөмөн јуаліс
Мішө.

Збылыс-өд сещөм і ем. Мі воімө бытөс
кущөмкө фабрічно-заводскөј рајјонө. Гө-
гөрбок укладөн зонкјөдлө. Увкјөдлө дор-
өс. Чажгө. Зымгө. Камгө. Срөжітө. До-
лыда, ыжыд вынөн ыпјалөмөн ставнас квар-
талыс лолалө. Гөгөрбок пуркјөны көрт
трубајасыс шынјас. Вольд језжыд керјас-
еыс доввізөны гырыс, паскыд да уна өшпін-
јаса керкајас, абу керкајас, а гырыс ко-
ромінајас. Заводскөј поселок!

— Тајө штаблөн оланшыс.—Чорыда че-
дөмөн воча візіс Мішөлы Педөр.

Вөр саяө зебеыс шонділөн өгралыс ју-
гөрјасыс пу косіастыс швачкөны штаб
керка өзбсас. Оңөс јур јылас гјөдма:
„1 № барак—контора“. Мі пырім. Мјанөс
шамыртис шоныд. Пөтөлөк бердас јакја-

дөмөн визјалө вөснідік шын занавес. Нов-
чөм чужөмөн мі ылө візөдліс ар 40-45-а
вывбаба.

— Шөјтчө,—шүис сјјө.

Збыль, зік збылыс мі веекалім штаб.
Тані, тајө баракас—штаб, треугольніклөн
штаб. 96 кварталлөн тані јурвем—өдлө-
мыс, сурсалы вемыс да сөнјас көрөбөс
Тасаң 32 квадратчөј кілометра пожөма
јөр пасталаө паскалө сөн вожјасыс. На
шыр штаб вермө төдмавын көні мыј вөч-
өс, көні мыј оз тырмы. Контролірујтө да
веекөдлө кварталса ұжнас. Кытыс вынөс
чінтө, кытыс сөдтө.

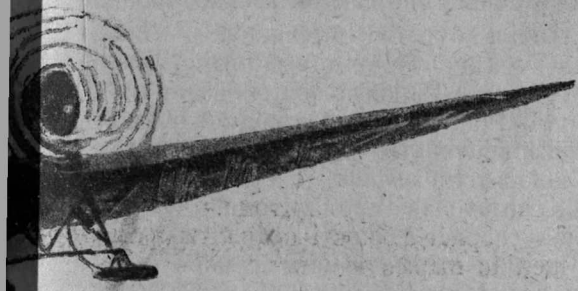
Сыктыквар — Архангелск

Тајө сөнјасыс—вөрлезыс арміја. Сурса
лыс—лесдреврабочіх профсојузлөн ра-
бочком. Рабочкомөн јуралыс—телефончөј
стантсја, кытчө вөрлезыс проводјас шыр
чукөртчысөс став јуөрјасыс квартал пас-
тала ұж јылыс. Рабочком, производ.- ра-
ботніккөд өтүв, ВКП(б) јачејка веекөд-
лөмөн став јуөрјасөс лебөны асланыс өд-
лөм пырыс. Көні ем нелучкі, тырмытөм,
прорыв, кварталса треугольнік кыпөдө сы
гөгөр кварталса оргөнызын мырыс, вын-
јөрөн да вірөн пузыс став сөнсө—вөрле-
зысјасөс. Бурмјана револүтсionнөј энту-
зіазмыс, классөвөј бөјеспособностыс Вы-
Вовыв понда косаеысјаслөн сотыштас
нелучкіјасөс. Сувтөдас да бурдөдас висан
інјасөс. Пожјалас орбө інјасөс. Валүта
дөран рајонын кукас муткыраөбөмөн пуны
выл, ыжыд ұж, Тащөмөн колө доны квар-
тал вывса производственнөј треугольнікы.

Олөмысыс воөд тувтчалөмсө гөгөрво-
төм пондаыс көсөурө оз вермыны візны
зонвізаөн асеыныс өдлөм-јурвемсө, сөн
көрөбсө ¹⁾ да сурса вемјасөс. Овлө рев-
матизм да мүкөд веем, сіз-жө і тајө ба-
рак-штабыс абу тыр зонвіза, код јылыс
лоө еорні бөрыпжык.

¹⁾ сөн көрөб—сөнпомјаслөн өтлаванін.

Рыт. Гөрүд пеллөсө өшпн̄жасың, 30 лин̄жа лампа молн̄жаме, код̄и блонвиз̄о сутуга жылын̄ жоқ ш̄брас, жүгөр̄ыс вунд̄о уна вежд̄и заводск̄ој поселок кочкас̄о. Сесе 96 квартал ставнас гартышема р̄омыд ешкын̄ п̄ио да л̄она үз̄д. Гөрүд пеллөс̄и— пеллөс̄жасас шар̄д̄чоны шыр̄жас. Кружок уз̄далан жыр̄ын ныр̄ гөр̄би корс̄јд̄л̄о үз̄д кадр̄овик Туркин. Сыл̄д̄н жежд̄и туп̄бејас са бан̄д̄м̄д̄н п̄жас̄ом чуж̄ом бан̄жасыс ер̄бесема в̄осн̄д̄ик виз̄јас̄он-лампад̄и сеп̄д̄ом черан̄ вез вуж̄д̄р̄он. Куз̄ кока пызан̄јас

Кебалье аероплан „Јункерс“.

вылын̄ к̄он сур̄д̄а кыз̄ сур̄о гартышемаде 10-15 газет нојабр да декабр̄ толысаде. Стен̄ пасталамс̄ ежда кыз̄ сур̄о өш̄јд̄л̄ом плакатжас̄он да лозунт̄јас̄он.

— Не кыз̄, зонм̄о, от верм̄о ад̄зыны жүд̄д̄чан уз̄ п̄уд̄ыс̄о. — долыда зев̄ виста-л̄о парторг̄ Ілчуков. — Сіј̄о-і тащ̄ом не-п̄радокыс.

Ов̄и пеллөс̄о, плакатжас да лозунт̄јас кост̄о чебе̄д̄м̄д̄н нукыртч̄омаде руд̄ чуж̄ома „Ударник“ н̄ма 1 да 2 № ст̄ен̄д̄ өш̄д̄ан газетжас.

„Прорыв! Провал! Позор! Ударној кварталса 24 сурс̄ кубометра задан̄ныс̄е тырт̄ома п̄өр̄д̄д̄м̄ куз̄та 82 пр̄очент, кыск̄ом куз̄та 69 пр̄очент. Во г̄өг̄ореа 55 сурс̄ кубометра задан̄ныс̄е тырт̄ома п̄өр̄д̄д̄м̄ куз̄та 37 пр̄очент, кыск̄ом куз̄та 5 пр̄очент. Прорыв! Провал! Позор!“ С̄и пыр̄ мем̄ мун̄с̄ тащ̄ом г̄іж̄д̄ ст̄ен̄ газет̄ыс̄е.

Локт̄им̄о жүд̄д̄чан уз̄ п̄уд̄ан пеллөс̄о, сы̄ жылыс̄е-і сор̄н̄ кол̄о лоны.

— Вущ̄ома мун̄д̄ неграмотној в̄орле-зыс̄ежасыс̄ неграмотност̄о л̄иквид̄іруйт̄ом?

— Неграмотнојжас̄о л̄иквид̄іруйт̄ом шу-ан? Неграмотнојжас̄о еск̄о вывт̄и уна— ун̄жыкыс̄е. Ем̄ м̄іјан л̄иквид̄атор Вавил̄ин— ком-сомол̄еч. С̄омын̄ морт̄ыд̄ кыз̄ к̄оч̄ пол̄о в̄оралыс̄е, сіј̄о сіз̄ж̄о пол̄о неграмотној-жас̄ыс̄ыд̄. Но кол̄о шуны, мы̄ уз̄дал̄о, „л̄икви-

д̄іруйт̄о“. Татыс̄е быр̄і „40°“ ваыс̄ да р̄өшт-во кежд̄о гортас̄ летч̄ис̄ Пажгаса теентро-еп̄рт лавкам̄е л̄иквид̄іруйт̄ны дај̄ өд̄өз̄-на абу.

— Збыл?— жуата Ілчуковлыс̄е.

— Ферт, збыл. Со талун̄ январ 11 лув̄. а сіј̄о абу-на. Лбеыда к̄онк̄о л̄иквид̄іруйт̄о сен̄і. Кытч̄өз̄ оз̄ косты лавкас̄о сіј̄о оз̄ лок.

М̄іјан сор̄н̄ ш̄өр̄о пыр̄ис̄ны том увтас̄ морт 15-20. Восс̄е пол̄ыка̄о велд̄бан кружокл̄он зан̄атт̄о. Час̄ жын̄ м̄ыст̄и ве-кыда пукалд̄оны-нын̄ в̄өлі с̄омын̄ 5-6 морт. Мук̄одыс̄ зев̄ л̄она кусынтч̄омаде да вуг-ралд̄оны жожеыс̄е бусс̄о ныр̄нас кыск̄омд̄н.

— Тащ̄ом акт̄ивіст̄жасыс̄ м̄іјан кадр̄овік-јас̄.— Ош̄ыс̄оны доклад̄ кызыс̄јас̄. Тащ̄и н̄ылшал̄оны кадр̄овікжас̄ Олковы̄л̄ыс̄е „Аз-бука л̄еғн̄изма“ г̄іж̄д̄с̄о.

*

Мун̄им̄о Луд̄ важ̄ участок̄о. Рытыс̄е сор̄-нын̄—час̄ өкмыс̄е. А став̄ баракыс̄е тырт̄о-м̄өс̄. Неөт̄і баракыс̄е өт̄і в̄өрлезыс̄өс̄ ег̄ ад̄-з̄ө вес̄ігт̄о уборщ̄итс̄ајасыс̄ абуөс̄е. Вуж̄ім̄ луд̄ важ̄ шор̄ м̄одар̄ кыр̄ жылас̄. Пыр̄ім̄ первоја баракас̄. Өз̄өс̄ порог̄ с̄ајас̄ воеков-тны̄ кокыд̄ оз̄ т̄өр. Ш̄өт̄омаде татч̄о в̄өр-лезыс̄ежас̄өс̄ кыз̄ сӯ кол̄тајас̄өс̄ ш̄өт̄мывл̄о-ны̄ рыныш̄о шуп̄одны. дај̄ збылыс̄е, тыда-л̄о, в̄өрлезыс̄ежас̄ шуп̄одд̄оны асныс̄о. Став-ыс̄ п̄өш̄т̄і сулал̄оны өта-м̄өд̄ д̄ін̄д̄ топ̄д̄ч̄о-м̄д̄н. Жур̄ вывт̄ыс̄ шебрас̄омаде л̄өз̄ щ̄ып̄ кыз̄ ешкын̄д̄н. Уліас̄ долавныд̄ ед̄кыд̄-жар. Ставыс̄ з̄орг̄оны, виз̄одд̄оны өт̄ілаө. Овл̄өз̄ік̄ ч̄өв, сесеа д̄руг̄ ставыс̄ г̄өр̄өктасын̄. бытт̄ө тувсов̄ јен̄ меж̄жас̄ вач̄өд̄д̄оны. Ар̄ квајтымына, л̄өз̄ сера д̄өра куз̄ д̄өр̄ома. шуп̄одд̄н̄ жүреіс̄ө шыр̄өма дад̄ө, код̄л̄өв̄ чуж̄ом куз̄таыс̄ орд̄жыс̄өм̄д̄н̄ виз̄ывт̄оны өд̄ п̄өс̄е в̄өјт̄јас̄, кызі̄ нар̄јан̄ вак-вак̄ куз̄а. горад̄ да жүр̄өс̄ чат̄өрт̄ыш̄л̄өм̄д̄н̄ еер̄өтт̄іс̄ дај̄ н̄өж̄іөн̄ік̄ ш̄уіс̄:

— Вот тај̄о г̄өг̄өр̄воана. К̄иносаыд̄ в̄іт̄ бур̄. К̄ино механ̄ік̄ Распут̄ін̄ неөт̄і кыв̄ оз̄ шулы, бытт̄ө нем̄өј, а м̄і вокыд̄ некытч̄о шогмыт̄ом̄ к̄ино карт̄інкајасыс̄ыд̄ в̄іставт̄өг̄-ыд̄ н̄ін̄өм̄ он̄ г̄өг̄өр̄воны.

Тај̄о дад̄өд̄л̄д̄н̄ кыв̄жасыс̄ збыл̄міс̄е. В̄өр-лезан̄ делан̄кајас̄ө в̄өд̄ом̄ ыст̄оны̄ к̄ино ф̄іл-мајас̄өс̄ некытч̄о шогмыт̄ом̄с̄. К̄ино механ̄ік̄ Распут̄ін̄ неөт̄і кыв̄јөн̄ оз̄ т̄өд̄м̄өд̄, оз̄ в̄істав̄ к̄ино карт̄інајас̄ жылыс̄е. В̄өрлезыс̄-ыд̄ в̄өд̄ом̄ виз̄өд̄ас̄ (а ун̄жыкыс̄-н̄ө үз̄д̄ны) да оз̄-і дожгыв̄ сылы̄ өбл̄өмас̄ өт̄і в̄өјт̄өн̄.

А танӣ 100 в̄өрлезыс̄еа ун̄жык̄ морт̄ ста-выс̄е јара з̄орг̄оны өт̄і пеллөс̄ө. С̄ін̄јас̄нас̄ сац̄өм̄ны̄ зат̄ејн̄ік̄ группа в̄өр̄өс̄өм̄ в̄ыл̄ө.

Затейникјас—сыктивкарса пионерјас, лок-
томаде вөрө, вөрбаракјасө. Репертуар
вывти бур. Сени-и вөрлежөм ударноја штур-
мутөм, ужалые кресчанаде колхозјасө
котыртөм, культпоход, коммунистическөй
воспитаннө, сөм мобилзујтөм, междуна-
родној обзор (тајө жүкөдыс ічөтика колыш-
тома оломөмыс), затейникјас аеныс сочи-
најтөны стсенкајас кварталса уж жылые,
шуткајас, частушкајас. Тајө ставыс зев
јос, гөгөрвоана кывја, жітөма классөвөй
тышкөд да социалистическөй метода ужө
боетчөдөмөн. Өзтө вөрлежөмејаслые сөлөм-
өбө. Гажөдө најөсө. Востө налые жүгүдөн
еин вождө. Таыс өтар струнној да шумө-
вөй оркестр. Кукольној театр да ұна му-
көдтор. Затейникјас 14 пионер Сыктив-
карса техникумјасые асыныне ролөсө іспол-
најтөны вывти бура, живөја. Торја-нын бу-
ра ворсө Иконников затейник.

Вөр участокјас затейник группаи ор-
јөдлөмөн мырдаыөны, гөтовөбе коасаны.
Мыјөн тани ворсөм помасис, вөрлежөмејас
проходној марш ворсөм шыө иетигөн го-
рөдалөны.

— Аски нөшта волө! Аски кык мында
вөртө вөчам!

Затейникјас ужалөмаде щөц производ-
ствоын. Лөзисны боевөй гижөдјаса 3 №
„Ударник“ етенө өшөдбан газет.

* * *

Асыв жүгөрыс кышөдіс пемыд гуыс 96
кварталөс. Кызі мазі лөбө чушкан поз
кышавлө жарөн шлонгыс шонді жүгөр во-
ждө, сөзі-жө 96 квартал кутіс мазгыны. Гө-
гөрбок козув котын моз кутіс легны, вөр-
ны. Пырім гырыс өшіңјаса, өніч выл
керкаө. Пырыс пыр пыщөант павкнөтіс че-
рө жүквөдн. Куз пызанјас гөгөр сашкыө-
маде вөрлежөмејас да зев азыма панасө-
ны. Мем сетісны „Пажгинский үчлеспром-
хоз“ лөз гижөда чөк. Сы пыдөді боетісны
кыч үр сөм. Пукөсны ег-на үдөт, офіт-
сапка боетіс чөк да которөн вөјис пал-
тусөна черө жүквө да рок. Кыкнансө јона-
код выјалөма. Тани оз легны лөлөјас моз
Сыктивкарса „Асја кыа“ столөвөјын моз.
Котралөны.

— Нантө, бур ны!

— Нантө, бур зон, мјан оз сетчысы.
Вөлөм-кө рытја і асја сојигөн колө вет-
лөдлөны аслад нантөн. Тајө омөл—мөв-
пышти аслым дај воцсали нан вөрлежө-
мыс. Тајө омөлыс төдчө столөвөј уж вы-
лын. Кык-кујим со ужалыс пысө столөүт-
чөны сөмын 70 морт, вөјдөржык столөүт-

чөмаде 36. Сөрт, медыжыд помкыс нан-
сеттөм. Сөсөа ставыс бур. Обөд абу дона—
20 үр, ужін—10 үр. Обөд і ужін бур.
Столөвөј абу ылын, вывти лөсөд, шоныд,
сөстөм.

Столөвөјкөд ортчөн сулалө кооператив-
ној ларок. Приказчик выдвіженеч четчө
воз, нөл-віт час асылын сылөн лавка
воеса-нын. Вөрлежөмејаскөд относитчө бура.
Бысөйөсө лөзө өдјө. Ларокын сылөн ко-
лана төвар ем тырмымөн: щөј, кофеј, са-
кар шыч, кампет, мампасө, черө, папірос,
макорка, мајтөг, ізтөг да кык пөлөс нан—
сөд да јекыд. Нансө сөтө—рузөгнансө
шөрі поткөдлөмөн, мед ез вескав ул.

— Ајзан бур мортөй мешөксө.—Индө
меным чунас порог дорын мыкө тыра
мешөк вылө.—Тырөныс сени чөбөсаан нан.
Нөл пуд Рөштво кезлө комөлкөд ул нан.
Пајгаса кооператив мөдөдөма. Пөжалөм
нан запасыс-кө ез вөв, оборона ударној
трехднөвнөкө лоі провалөтөма.

Мјан сөрнөтөг кесті ортча жырыс,
етен щөлјас пырыс тувкнөтіс нора ојдө-
төмөн горөдөм шы.

— Мыјнө тіјан сени? Кодөскө мыјөнкө
ламөдіс алі мы! (?) Јуала приказчиклыс.

— Ортчөн тани врачөбној пункт. Жа-
ромскөй фөлдшер кодлыкө тыдалө пин-
сө ыщыштис, лөбө ранаас перевөзка
вөчө.

— Но-о-о! Тани врачөбној пункт ті-
јан ем?

— Мызнө сытөгыс. Тарыт сылөн док-
лад лөб—вечер вопрөсов і ответов вы-
лын.

— Вај, зон, меным мајтөгтө лөз. Пыз-
ыштны тарыт колө.—Пыріс лөзјөн ејө-
саөм вөрлежөме.

— Тіјан-нө нывөан ем-дај?—јуала сы-
лыс.

— Абу өтө, а кык-кујим.

— Тајө вежоннас өтө нывөанө көсјам
прачөшној организујтны. Содтис приказ-
чик.

— Прачөшној!—Кыккө төдлытөг гораө
петіс мејам.

— Мјан Сыктивкарын-на абу общөст-
венној прачөшнојјыс-а.

— Те думөјтан мө Сыктивкарынд бө-
рын мунам алі мы? өшөјсөмөн шуис
вөрлежөме.

— Ме вөјөда-нын, ті воцныжык мунап-
ныд.

„Збылыс-өд став пөлөс үсловіөыс ем.
А мыјла-пө прорывыс лөбма?“ Ларөкыс
петан моз мөвнышти аслым. Ывлавылыс.

96 кварталыс, порома-нин уна цеха мас-терскöдö. Гөгөр гыңдöдлöны пуяслөн пöрöм шы журкдöдлöмяс. Чер мөлöтяслөн звöндөн пусö шыщöм, пiла пiнясöн зарнi шыдн вöрсö жирöм, гогыңясöн пуяссö вöлöм, шпаллöсыеяслөн кың пуясые чаг-яссö местукясöн нещкöм, балочнöй туй ремонтирутыеяслөн ватерпас еертi шы-беляссö, топканяссö гумлаö шыльöдöм шыяс вевтöбны ставсö, вöчöны воjвыв вöрын вöвлытöм шыяс.

*

Луншöр кад. *Неж *иöвiк жугыд ein пöвсö зebie кымöр саяд. Веворсаң, по-жöмяс костi шочiника чiкласöмөн воj-тасöны поснiдик кышыд лымяс. Пожöм вöрыс лолалö рытыввоj төлөн.

— Тi-лi-ла-лi, тi-лi-ла-лi, шонды банöй олöмöй! Пельпом вылас вождöдма черсö да журсö мулаң коныртöмөн туй кузта вöреаң—баракяслаң довгö ар 18 морт.

— Те-нö мыj, кытчö мунаң?

— Он-öмöй адчы, баракö муна.—Журсö гогытöмөн лептыштiс даj бара кутiс ызгыны гудöкасны пiн костыс.

— Теjад шöйтчан лун алi мыj?

— Абу да мыj! Адчан луншöр кад-нiн. Тырмас талун кeжлö месаң.

Збылье шуöм кыжясые чорзöдiс мен-сым еöлöмöс. Сы бöреа öтi восков егкут колтчыны. „Кöч кытчöч мунас, сетчöч-i вöтча да төдмала код тащöм лебачыс“—таjö мöвпясöн журсö сы мозжö скöрыс коныртi мулаң даj кути вöтчыны. Сыр вöт-лыены ез ло. Градывыв код мылк жылö ка-жöм бöрып лебач туркнiтiс пырiс аслас позяс. Ме сы бöрыс.

— Вiца оланыд! Скöра лoй горöдöма. Версö jöз морт дас гац кулöмөн пар-вылың лыд-ысöмые кыпöдiсны журяссö да кык-куjмөн шуiсны.

— Волы. Шонтыс. Шöйтчы.

— Трубаöд шың журкдöдлöм моз-жö, ста-выс шпукткдöдлöны вомеыс кыщын чуң-кыза чiгаркаясые. Сöмын öтi нывбаба чувкi кыанiныс журсö оз лептышт, сiз-жö-i мöд нывбаба шогөн ламöдöм журсö оз вöрзöд. Сееа ставыс чукöртчiсны öтар помас мi гөгөр.

— Кодяс-нö тi тани оланыд?

— Мi кадровiкяс.

— Мыjла-нö тi ставныд гортадöе?

— Мiжан брiгадалөн талун шöйтчан лун.

— Ставыдлөн?

— Унжыкыслөн. Со таj öтi дезер-тирка гортeаныс воiс да тыдалö спöкмöл-ла-да оз пет вöрас.—Индiс öтi морт, шо-гөн журсö ламöдöм нывбаба былö.

Нывбаба букышнас, чiг жежыднас вi-зöдлiс индыс морт былö даj бöр öшöдiс журсö.

— А таjö jортыс мыjла петiс та воца?— Вöрыс петыс морт былö индöмөн жуалi.

— Те зон сылыс асыс жуав. Мiжанлы кущöм делö сыз!—Нöлөн кымын горö-дiсны öтув.

— Ме öтнам алы мыj петавдывля. Мi-жан унжыкыс 12 часын бöр петавлöны!— Горöдiс вöрыс петыс.

— Егор-мегö ен сöр!—Горöдiсны бара унаоң.

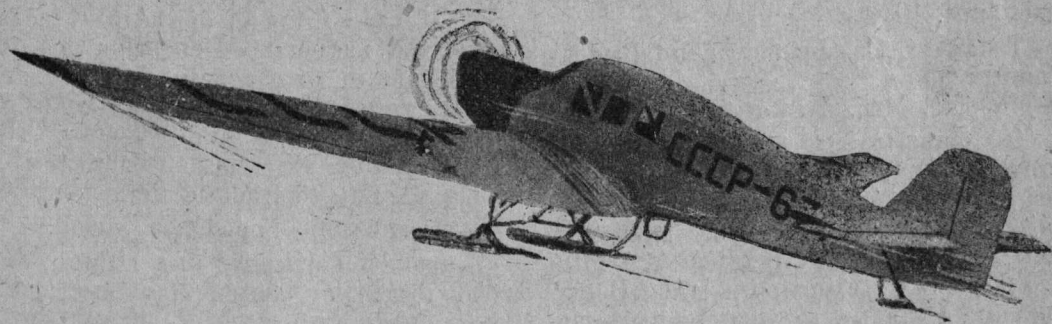
— Асывнас воцö петаныд вöрас?

— Ог төд кодi сöрö. Тi гапкö уцiгад вöтасöмнад сöраныд-а. Асывнас кор кычi вескалö, сiз-i петöны. Петавлöны көкжа-мыс часын, петавлöны-i öкмысын.—Рац-кыны кутiс вiставлыны Jогор.

— Те-нö талун мыjла та воцасö петiн?— жуала Jогорлыс.

— Брiгадаыс конöрöс вöтлöмны.—де-лöдны кутiсны Jогорöс мукöдыс.

— Ме, ме, ме талун мыжа. Мыса даш-кö цалтöбj вошiс-да петi. Брiгадаыс не-

Аерöплан воiс Сыктывкарö.

көд ез вөтлы,—мыкталг тырји јандысө-
мөн күтис вiетасны Јогор.

— Страм тiјанлы тазi ужавны кад-
ровiкјаслы! Тiјанлы колө лоны примерөн
производетвоас став вөрлезые пиас!

— Пет-да те примернас ло!

— Мед мијанөс первој бура пастө-
дасны!

— Ми ег ужалөм понда нырө, а
пакөм понда!

— Договoryн быдтор көсјемелiсны-а,
көсјемө кежеыс-i колi!

— А-а! Тi адзанныд, кызи ужалөны
вөрлезые ударникјасыс крестана пиасыс.

— Скөра мыј шыпы горөди, кодыр ста-
выс локыс горзиг тырја күтiсны мелан
матысыны менө кыщө бөстөмөн.

— Мед, ужаласны. Ужаласны-кө ужа-
лөны ас пондаыс.

— Ми ас понда-жө!—Содтiс Н. Кона-
ков кадровик.

— А государствымлые мөгјассө вунө-
данныд. Вылө Войвывтө тазi-и течаныд?

— Тi пыр государство!

— Вылө Войвыв!

— Индустрiализатсiја!

— Коллективизатсiја!

— Пјатiлетка!

— Ми ставным сiјөс төдам!

— Быд лун сiјөн мијанөс вердөны!

— Пакөмјас-кө вөлины, ескө кадраад
егө-и пырө!

— Мукөдјас моз-жө ескө ударнөја
ужалим!

— Төдам кушөма тi робочөјжастө пастө-
данныд!

Тащөм кывјасөн щөкыд зерөн моз ку-
тiсны менө кожны кадровикјас. Мијан еор-
ны пöрiс локыс вензөмө. Најө скөрмiсны
да мыј кыв јылас воө, сiјөс-и лезөны нө-
тi мөвнышттөг.

— Тi тыдалө абу робочөјјас, а рвачјас
да кулакөн сочинитөм баеңајассө сылыс-
јас. Тажө кывјасыд ескө петкөдлiсны
тiјанлы звөн, настојашщөј робочөјјаскө
танi вөлины. Шуала ме налы.

— Төдам ми. Оз ков вiетавныд. Быдла-
ны асным вөлим.

— Јортјас! Мыј тi ку шыыд петiнныд?

— Сөлөмеаныс күтис горзыны пунпына
чужөма, вартчөм кiјаса, жежыд туңијас
вывтi ас кыөм ној гач кык поңјассө ле-
залөм, цiла кеслые том морт.—Нiпөм со-
сеыны. Некущөм дiстеишлiна ас пын
абу. Унжыкным дезертирствуйтамө. Вөр-
пышјалам. Ставным ытысам көмкот-пакө-
көм абутөм вылө. Ставнымлы ковмiс роч-

ној пакөм. А ог мөвныштлө сiјөс, мыј
государство мијанөс ставнымөс пастөдiе.
Сөмын нөл мортлы ез тырмы катаык.
А квајтымын өтi морт пые ужалам вө-
рын сөмын кыгөн дај сiјө унжыксө куј-
лам танi вiөбм улын. Лун југыднас вө-
рад петам да луншөркад бөр воам бара-
кө. Вај вiеталө, мыј ми еегим государ-
стволы?

Конаков јорт вiеталөм бөрын да дыр-
код вензөм бөртi неуна чушкан поз лө-
пыштiс. Куза сөлөмеан еорнитөм бөрын
јүгдiс, мыј кадровикјасөн лунеа ужалан
нормамс өтi лiбө кубометрон жыпiдн.
Сесеа пујассө вөчөны кыз сурө, унжык-
сө щыкөдлөны. Унамыс ковмывлө налыс
вөчөмсө мөд пөв вөчны. Улысла дорсө
сујышттөг-и вөлөм колөны. 61 кадровик
пые кодөс вербујтөма Комiлес, 45 мор-
тые унжык вөрас абу-на волөмаөс. Кад-
ровикјас быдторын петкөдлөны медеа
лок. медеа омөл пример. На вылө вiцө-
дөмөн уна вөрлезые вөтчөны на бөреа.
Кадровикјаслые некытчө шөгмытөма ужа-
лөмсө да олөмсө петкөдлөны тащөм фак-
тјас да примерјас.

Кадровичка Парасковја Севергина ун-
жык кадсө вөлөм кольөдө гортас. Воас
гортес да сөмын табак мошнајас вура-
лө да вышывајтө аслас мусуклы. Вөр-
лезые понјасыс гуеавлөма шангајас да са-
кар. Бригада ужыс пышјалө. Отi кадро-
вик вiеталө:

— Ми јанвар 9 лун асылө бригадаби
муним ужавны. Парас мијанкөд муныштiс
дај пырис вөрас. Ми думајтим, мыј сiјө
аслас мөгнас колчтiс. А сiјө талун јан-
вар 12 лунө вөлиетi воiс ас мөгасаң и-
ныс. Шүө—мамы-пө гажтөмеi-да летчы-
ли гортө.

— Ферт, гажтөмеiс, сыөз кык лун вој-
дөр-на гортес воiс-да. Сiјө будi нова-
сө-на,—содтiс мөд.

— Ка-ка-ка!—Гөрөктiсны ставыс.

— Ме кыз старшөј бригадир — вiеталө
оласа код кадровик.—Севергина код де-
зертиркаөс ог бөст аслам бригадаө. Көн
кујас, мед сенi-и ужалас. Талунеан не-
өтi кадровикөс, кодi кутас менсым јуас-
төг-вiетастөг уж вылыс пышјавны да
дыша ужавны, бригадаме кута чөвтны.

— Правiлнө!—Гөрөдiсны унаөн.

Параслөн војтыштiс кык гырыс еiнва
војт, пычнитчiс ачыс. Чужөмыс сылөм
шүө—сесеа возө вылө ог-ниң кут јортјас
тазi ужавны.

— Ме талун мыжа-жэ.
— Луишөркадэ вөрые петые
Логор шыаеіс нора.—
Талун пыдді воэ шотчан
лун лунтыр ужалла.

— Правільно!

М. Нініна да Конанова
кадровічкаяс пышжэмабе-
жэ уж вывееіс. Ілля Мі-
кайлэ Васэ кадровік ун-
жык кадсэ кольддэ гор-
тас. Лазэ Міколај кадро-
вік воас баракэ, бостас
налтусіна чері лы мылі
дај лылэ мукдды. Оверіп
Іван кадровіккд сіјэ ко-
саелывлэ. Ондреј Пола-
ков кадровік, код кутасны
јоз воны сіктыс вөрэ удар-
ној трехдневнік вылэ, сіјэ
манітас ншта кык кадро-
вікдэ да рштво кежлэ
летчасны віна јуны Паж-
гад дај талун-на абуде.

Сешдм-жэ Ал. Марков. Тащом факт-
јасыс вывті-на уна, кдті чінты. Ста-
реыс татыс мыжаыс, дерт, медјонасэ ад-
міністратсіја, партјачејка да рабочком.
Производство вывса качественној да ко-
личественној показателјасдн кадровікјас,
96 кварталын—кызі морт туша вылын
орбе рана, коді щыкддэ вірсэ да паекддэ
сіемдсэ туша пасталаыс. А кварталса
треугольнікыс тајэ ранасэ бурддэ
вылэ абу віжддэма. Кадровікјаслыс
веждрсэ кышдан уж абу нуддэма. Кадр-
овікјас пые разлагајущој јозсэ абу
отдортэма. Рвачество, дефертірство да
кыз сурэ дына ужалом прімерјас
вылэ общественној вніманносэ абу мобілізу-
тэма. Кулатској басніјас декламірујтэ
вылэ отпорсэ абу сетэма.

Ніоті ответственној мортсэ, коді еекэ
мед вескддліс да організујтис ужсэ кад-
ровікјаслыс, кварталса треугольнік абу
індылэма. Кадровікјасдс лездмны асны-
сэ ас вылас

— Мі-од бригадјасдн ужалла.—ошры-
сэм пырыс шуіс өті бригад-ір.

— Вај пыралам вэрас бригада дінад да
віжддлам ужсэ налыс.

— Пыралам, пыралам. дольда шыаеіс-
ны кыкдн дај кутісны најэ кышасны.

*

* * *

Кадровікјасдн гырыс воковјасыс ме-
нэ котдртддны.

Сыктывкарса затејнікјас вөрлезысјаслы обчалдны
шапкіјас.

— Коді те ногыс мыжа? Кдч-шор тајэ
участокас І8 пріјомщік да налы отсаеыс
А табелјассэ најэ оз нуддны, сесеа уна-
ыс воштавлэны.—Кадровік Логор ращкэ
вісталэ веслалэом мозыс-жэ перыда.—Мен-
еым квајт лунја уж воштдмны.

— Менсым кујім лунјаде!—Горддіс мо-
дыс.

— Унжыкнымлыс ужалла лунјассэ во-
шталэмаде. Сы понда јона гелксдны да
ерзэны. Сотруднікјасыс асныс пдтачкасэ
сетэны омбла ужалдмас. Со баракјасдн
заведујтыс пріјомщік Шеболкін рштво
кежлэ гортас јуны летчіс-да талун-на
абу. Пріјомнікјасыс унжык кадсэ уждны.
Нол час кежлэ петаласны вэрас дај
ставыс сіјон-і ештддны ужсэ.—Ращкэ ві-
сталэ Логор.—Массовј уж оз нуны. Про-
ізводственној да технической совещан-
нојас пдтчым оз овлыны. Сы понда і ор
кужэ ужавнысэ. Ужалла сддас. Кі ма-
ласдн. Кыз вескалас да кыз кукам. За-
тејнікјас група вотэз рытнад кдт не-
кытэ он вділ нег. Оці радіо вділ дај
сіјэ лаетэма—вомсэ вурштэма, лампа-
јассэ сотэмаде-да. Пажгаса НКМ школа
еекэ шефство улэ бостэма тајэ квартал-
сэ да сдын-тај јурсэ ні обжсэ налыс
ог адзывлэ...

— Со ме кісэом повіткдн ветлэдла,
шонд ддрэм гачсэ сетэмы Копэ Ольш
да Назар Петыр шпаллэсысјаслы, кејјас
гортса сундукас сесеа ігалэомдн віждны.

— Сәдәтис Јағарлы кадровик Опоһ. — Сәсәә бәстәм кәт сәщәм тор, газетјассә контора сузәддә сәмын аслыс. А овлә газетјас понда, медеа-һын јона „Вәрлезыс“ газет понда, косәәмјас.

— Тi-әд мыжаланныд мјанәс лунса ічәт норма понда, а тәни-әд зон вәрыс јона шәч. — мәдарә вәккәдiс сәрысә Јағар.

Мi егә-јi тәдлә варовитәгад, кодыр муңәәма кујим километртә.

— Вәјә, друҗјас, пукеыштлам-да куриҗиг мөз вiзәдләм кыҗи ужаләны дәзымса бригадәһикјасыс—предложәннә вәчiс Опоһ. — Сәмын пәлән ічәт бригадәәс—һәл морт.

— Һәл мортыд абу бригада—шүи ме.

— Нәјә вәлiны дасәвiдә да әпi муқәдәс петиҗы кыкәҗыны асланыс вәвјас-нас.

— Бура ужалысны?

— Бура! Нәәе бура ужалыс тәни сәмын „Југәр“ колхозса бригада.

— Кымын кубометрән лун вәчiсны?

— Кор кујимәс, кујим да жыһәс, вәв-ләма i һәлбәс.

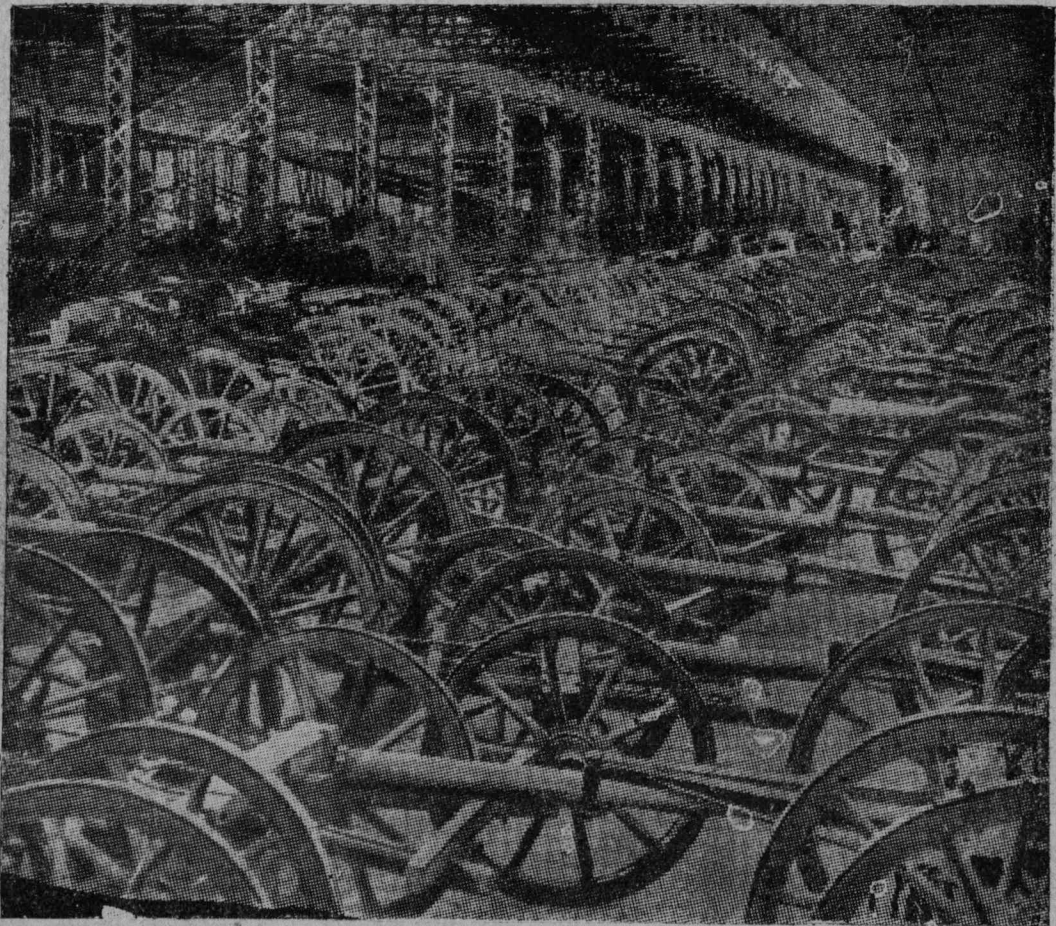
— Сiҗкә абу-на бригадәәс ударнәја ужаләма!

— Бура, зонмә!

— Вәјә һибә пукеылам да вiзәдләм.

Пукеим пәрәм кыҗ конда вәлә да пестим чiгаркајас. Сiҗјасәс ставным вәккәдiм Ләзымса бригада кураc-карас вәлә.

Һәл морт торјәдiҗыны һәл пәлә. Перыда һым пiтi морбәсәзыс сәбәмән һәл-наныс сүвтiҗыны первәј паныдәәс кыҗ-код поҗәмјас дiнә. Медрәвәз поҗәмјаскәд здорәвәјҗыны да тәдмәҗiҗыны әтә-мә-дыскәд јурјасәд поҗәм јур вәлә чатырт-ләмән. Куҗ тоша, кыҗ дiна, ләз коҗа-һыс перјәм черјасәд зымеһиҗиҗыны поҗәм коҗ рәщәс вiдiҗыны коһәд-манәдәс, зон-

Ростовса сәлмәш заводыс пәтәны вiҗму уҗәтлән маһинајас.

визалунсө пожъмјаслые, еовмөс гырк пын-көбсылые төшпөсө. Пожъмјас ојбетісны гораа окөстөмөн.

— Сіе пыщкөсабе нольнаныс— шуіс Јо-гор.

— Сіекөе абу быт пөрөд— содтіс Опоң

— Но!

— Вот те-і но! Сплошнөј рубка... Ов-лывлө сешдм торјас: нуыс 80 сантјметр кызта. Те сіјөс пөрөдан пөавтөзды. Муз-төзды. Кіјас лотавтөзды. Діныс сіс. Пі-лїтан метр куфта. Бара сіс. Вот сізі-і етав пусө щыцан јылөдыс. Весіртө не-өбі одношпаловка ні рудостөјка оз еур Сізі-і еновтап.— Нора зев збылые віста-ліс Опоң. Тыдалө моргыд вескавлөма-нын сешдм нујас шөрад.— Вот тебе і еу бөметрјас!

— Көб зїк төшпө пыщка быт лөб пө-рөдны?

— Ферт, быт, он-кө пөрөд, тенө штра-нујтасны.

— Көді?

— Контора!

— Оз лыетны!

— Тед лөсыд „оз лыетны“ шуавныд тапі.

— Налы тыдалө едлөм вылас воіс, ві-зөд куцөм віла кутісны лымсө јуждыны.

Збылые Лөзымсајас лөсыда, перыда дај бојевоја јуждісны лымсө. Сојјасөб зелөдөмөн вылө кыпөдісны чернысө јур вылас да санкісны пожөмлы кык подјас.

— Кам!

— Кам!

— Кам!

— Кам!

— Куш!

— Кап!

Нольнаныс кутісны вынјөра кіјаснас то-ныда мөвкөбдыны пожөмјас кок подјас. Јөла шыыс зонкјөдлө ылөз. Сөтөмеыс четчыштлөны бі кенјас. Збылые-өд зар-ны звөдөн-і зонкјөдлөмөн трїнкјөдлө че-рөн пожөмсө дестукјасөн нещкөмыс. Му-көдыс сөтыштөмас чорыд дора уклад черсө бөр четчыштөдө топыд јаја пожө-мыс ас гырк ліас нөбі лөхлытөг. Вер-шөкөн жынјөн пыдна щунөд пөдруб вө-чөм бөрын нольнаныс сувтісны да кутіс-ны відчыены өта-мөсө пїлїтчыны. Сө-мын өтї пөрөдчыс пөран местаас креста-ліс увтөс пыд-дї кык кос кыз. Сесеа кор-кө кыкыс собісны, келісны лым пїөдыс мөдјас дїнө пїлїтчыны. Пїла пїнјас сащ-кысісны да вөрлөзыејас вынјөра сој му-кул рычагјас дейсвужтөм пымөн кутісны тївзөмөн пїекөдчыны пожөм гыркјасө. Пі-

ла өтар-мөдар вом калїчтыс кутіс өө-лавны пу өтруба шыдөсөн. Пожөмјасые тыдалө норөе, вөзө олөмыс налы јона-на-колана вөлөм да пїјасые мөс моз нора чїрзөны гырк пыщкөсөб өрјөдлігас. Збој, јос пїнјаса пїла—збоја јїрө да јїрө, шө-көдчө пожөм мөдар пөлас. Пїла кыска-лыејас ышывывеыныс руасө пөе. Чужөм куфтаныс шпөтјөдлө пөе војтјас—најө өрдјыебды пу пөрөдөмөн. Со, вескыдла-дорсајаслөн нуыс катөвтыліс, код морт мөз өтарө да мөдарө шатөвтыштыліс. Му-лөн ебөсыс најөс кыкөкө, сынөдыс пөрны оз лөз. Катласігөн пїлїтчыејаслыс пїласө топөдлас кіскі костө моз. Сесеа пу по-жөм норынтчіс өтарас. Пїлїтчыејас пї-ласө тракїтісісны-перјісісны пожөм кык лөб костыс. Боестісны вожа мајөг. Пыкеісны пожөмө. Летчысісны. Ускөдчісны пөран тїсентрострөмітелнөј сіла мөдарө сажөн кык выјө. Пожөм, пыдыеан долышталөмөн, щөгөдан поре моз чїлөстіс, пөран туж шө-рын сулалыс нујасөб нуж-наж керіс да төв нырөн шувгөмөн гыбкысіс пөрөдчіс. Пурскысіс ежед өжөда гөн перїна вылө. Асөб зөбіс гөн сіјасөб кымөрөн кыпөд-лөмөн. Пожөмјас пөрөм мыетї пїлїтчы-ејас мөд сы дыра мы дыра пїлїтісны со-бісны мужөд кык пожөм дїнө да сіз-жө пөрөдісны. Сесеа өтка јөз бөр воісны ас-лашыс пожөмјас дїнө. Кутісны сујыны. Муртааны. Боетны дїнлыс комөл (дїн-ны). Пасјавны пїлїтан местајас. Сесеа бара өта мөд дїнас ветлөддыны пїлаја-сөн. Пїлїтөм бөрас кутісны кыресыны. Боетавны комөлјас. Мөдар бөкөб сујны да кыресыны пожөм өтї мортлы оз өет асөб бергөдны.

— Куцөм тајө брїгада! Сөлыштөмөн шуї ме.

— Мыјла?

— Адзан-тај-со мыјла!

— Вот мїјан кадровїкјас збылые лучкї брїгадаып ужалөны. Дөлыда вісталөны Јогор да Опоң.

— Мунам візөдлам.

— Візөдлам!

Воім кадровїкјас брїгада дїнө. Сувтїм ноль мортөн ужалыејас дїнө. Најө сіз-жө кашкїсны, кыкөн-кыкөн пөрөдісны кык пу. Пөрөм бөрас нольнаныс өтувтчісны өтї пу дїнө.

— Көнөс-нө мукөдыс?

— Мі моз-жө нөлөн-нөлөн ужалөны да өтї өтнас.

Нөлөн кутісны сујыны, муртааны, өрјөдчыны, вөдөыны да кыресыны. Кыр-

сирён өтi мунас өтi чер кыре вич да видчысө мөдсө. Сесеа мөда-мөдлые 5-6 минутөн видчысөны пу бергөдмөсө.

— Ти аснытө быгтө бригадаон ужалом-жө шуанны?

— Асқан-та! ачыл. Серт, бригадаон. Отув ужалам-да.

— Муса друкас! Ти-кө ескө ужалынны збылые бригадаын став ужсө торја ноль-бит процесс вылө жүкөмөн, тiжан-кө вөли чорыда торјөдөма быд бригадирлые ужсө, ти ескө тајө вөрөыд вөчинныд не кык да кујим да жын кубометрөн лун, а ноль-бит да квайтөн луннас быд морт вылө, тајө-жө каднас, тајө-жө ебосөн, тајө-жө вөрөыс, тајө-жө инструментјасөн. Тајө тiжан допотопнөй формаа артел. Сесеа ударнөа ужалом тiжан оз төдчы.

— Кодлөн-пө төдчө?

— Бостам сiјө-жө Лбзымса „бригада-ос“ да Пажгасаяс вөрлезыеястө, Лбзымсааяс ужалөмабе ударнөја, артелөн (аснысө ескө пуюны бригадаон) да орджөсөмөн. Најө январ 1 лун кеклө вөчасны 18942 кер. Көкјамыс ударныкөс I. В. Көмлинөс, Куликовјасөс да Невејасөс пасјасны гөрд пөв вылө. Пажгичыд унжыкөн ужалөмабе-да сiјө-жө каднас вөчөмны сөмын 11677 кер. 14 вөрлезыс, кулак еама оппортуниетическөй өдөн ужалөмеыс—I. В. Габовјас да сiзи вөзө еурасын сөдпөв вылө.

— Сiјө ескө, збыл!

— Серт збыл. Со бостам сесеа клас-сөбөй боепсособност примерјас, кодсө неткөдлөны Выл Вожыв течан участокын, СССР-лые овмөсө индустриализирү-төм вылө валюта перјан тсехын „Југөр“ колхозса бригадатө, кодi 20 лун ужалөма лөсөдчан уж вылын дај норма тыртөмөн нөрөдөм i кыскасөм кузтаыс орјөма став вөрлезысө. Сесеа бостам Надуткинөс да Јаг. Јак. Лчуков ударныкјасөс, најө кыкпаныс дунса нормасө 200 прөцент вылө тыртөны. А ти кадровикјас порасанныд шөч вөр вылө. Ти абу кужөмныд аснытө дај ужтө организуйтныд. Абу торјөдөм-ныд нөрөдчал ужтө торја процессјас вылө. Социалистическөй методјасөн ужалөм-тө вунөдөмныд.

Јогор да Опоњ кадровикјас јуршысө кыштысны муланө. Чужөмјасыс пыктисны вiрөн. Јавчим тыдалө лоi вөжтырылды. Да-өд i кы он јандыс.

* * *

Јогор да Опоњ кадровикјас менө кутис-ны повлөдлыны ексурејаон вөрлезан

торја цехјастi. Сыр мысчi лымтi келөм бөрын воим ми шпаллөсыејас дiнө. Шпал-лөсыејасөс индөмны мед тырыс вөрөинае-клеткаас. Көза јөс тошка шпаллөсые во-жасөма 70 сантiметр кызта шпалнөй чү-рок вылө. Јурсө лентыштлытөг, бокө вi-рөдлытөг чорыда сiздө сiјөс. Чужөм куз-таыс уна вөжөн вiзвiтө пөс.

— Олөксан да-дыс-пө шпал лөсан?— Шыөдчiс Јогор.

— Горт аслым вөча!—Скөрыс первој горөдiс шпаллөсыс. Сесеа јурсө гогытө-мөн дiркытлiс ми вылө да содтiс.—Бур вөрсө щыкөдам государстволье.

Кыкнан бокас кыпалөма коскөзыс чаг кыр. Шпаллөсыс шөрас быгтө вартчө ворга паста јүтi. Вартчөмыс оз сод. Сi-рөда пожөм чiршысө. Пырјассыс, паровоз норшеыс мөз чышјөдлө ру. Ачыс пар-овоз мөз-жө кашкө.

— Шүөны, лунса норма-пө—сiзим шпал-Коссө веекөдан мөз сувтiс Олөксан дад. А со куз лун, асыв цемыдеан јүрөс леп-тывтөг өнөз вөчi өтi шпал. Мөдсө не по-мавны. Мужик вылад тајө тешитчөны-жө. Либө вредителство тани. Мыјла-пө ескө качча кызта ташөм бур вөрөыс пiловоч-ник ми стрөјөвөј вөр не вөчны?

Шпаллөсыс вiсталө сөдөмсаыс. Вее-кыда. Тајө тешитчөм да вөр щыкөдөм-i јем. 70-72 сантiметр кызтаыс вөчөдны шпал? Кытыс 90 прөцентыс муно чагдө. Бур вөрөыс чiк прөста вошө. Ташөм вөр-өыд шпалтө вөчiгад програматө 10 прө-центсө не тыртлыны. Ужлыс производ-ителностө он кысө. Уажетеасө мужикыд лы он сөт. 14 час көс лантлытөг ужа-лан, медбур шпаллөсыс кык шпалса лун-над он вөч.

*

* * *

Петимө кыскасан туј вылө. Кыскасан туј волеалөма балкыс. Гумла код шы-лыд. Пөлөз тујас волеалөны. Ортчөн му-пө мөд туј—тыртөм кайејаслы торја туј. Друк воимө топканөс да шыбөлөсө инө.

— Тајө-пө мыј?

— Неважөн тујјас ремонтирүјтыс мас-тер Попов вөдi петалөма ремонт вылө өкмыс пөдөшцаон. Балкiјас пыдiныс вөссајас инас сiјө течөдөма коз увјас да тыртөма лымјөн.—Нөжөнiкөн зөв збы-лыс вiставлө Опоњ.—Веекыда-кө шуны көч кыјан гујас лөсөдөма. Вөлым вөлөм талтчас дај зыбунө мөз тувалө. Со i сее-са щыкөма татi тујыс.

Регид мыети мијанос вөтөдиси тыра дод-дајас. дод-јасыс ставыслөн векни пөлөзаде. Мукөдыс топкөма вит вершөка быса өтө кер уболитома сөвтны. Пукла јөршас-сащкөмөн-і патрөас ны дод-дае көртавтөг летчөдөны. дод-јасыс јі чојтө ісковтыс дад-моз вилсјалөны. Ворсөны. Камаринскөј јөктөны. Мукөдыс омөлжык вөвлы-да сөвтөмаде 6-7 вершөка кујим керјөн. дод-јасыс сиз-жө налөн ворсөны. Вөвјасыс оз зелөтчывны.

-- Мыјла-нө тащөм посөиа мукөдыс дод-јасыс сөвтөмны?

— Мыј сөса налы. Лунсө кольөдөны.

— Чојөс абу-нө тујыс?

— Пыр тащөм чој горув. Сөмын өтөлати метра со куфта кымын, ічөтөка чој паныдакод.

— Сизкө лун војсө-і сөјөны. Кодјас тащөмјасыс. Со сөјө пегана вөламыс? — Чунөн ічөтөк дод-да вылө индөмөн јуалө.

— Кулаккод озыр крестанін Гарјаме.

— А тајө?

— Тајө сөкө гөл морт, сөмын кулакме воцө оз тувтчы. Попугај моз-жө мыј кулак шуө, сјөсө і сјө.

„Сизі-і вөлөм“. Пырыс пыр јуртө мем новкөитис, мыј најө кык вок, кулак да подкулачык. Көнкө ем-і налөн шочыд шебрасыс — веекыдывса оппортунист. Вөлјасыс быгылтан кодөсө. Гоцјасыс ва пырлөн код женыдөсө да југјалөны. Спөнајасыс пач кымөскөдөсө. Пуктөмны сөмын ічөтөк өтө керјөн.

— Кыскамыс бригадјасыс-нө абуөсө?

— Кыска бригадјас-дај.

— Ти-нө кытысөсө? Мыш вывсаң котөрөн вөтөдөмны мијанос кыскамыс томынык кык сөвөна да төвөктисны.

— Тијанлы-нө мыјла?

— Дащкө мыса карсјас-да?

— Карсјас! Мыј-нө тијанлы колө?

— Ми Пажрамысөсө кыкнаным. Кыкнаным тани кыскасам. — Кутис ращкыны докладывајтны ічөтжык тушаа, руч гөнакаң ку пөла шапкаа кыскамыс. — Талы М. П. Севергинлы 15 арөс, меным А. А. Надуткинлы 16 арөс. Навалщикјасөсө мијанлы ез сөтны, дај щөктөны кыскамыс вөремыс чукөртгөмөсө. Самјасным да сөсөным мијан абуөсө-на да нөмыс летчылөм пыд-дө летчылам лунтырөн сөмын өтөсөбн. дај со летчөдлам өтө керјөн. Навалщикјасөсө-кө сөкө сөтисны лөбө бунтујтөм вөрсө лецисны кыскамыс, ми сөкө кујим керјөн быс лун нөмыс кутим летчылыны. А гырыс јөзыслы најө бунтыс сөтөмны кыскамыс. Те бур мөрт вөстас Безноөиковыслы, мед кыз колө ужалас да кызыны кутас мијан вөсталөмлы.

— Ладнө, ладнө. Вөстала. Коді-нө сөщөм Безноөиковыс?

— Партјачејкаас ыжыдыс.

— Вөстала. Ти-нө мыјла бригадә өн котырчөј!

— Мијан со такөд бригадә-нын. — Индис Олекөбөј аслае друг вылас, вөвјас дөнас котөртан мөзыс да сөдтис. — Гырысјасыс мијанос оз бөстны. Тијанлы-нө нөнасам кад-на.

Колхозникјас ковалөны сөжа.

— Бригада, бригада, збыл ми такод бригада и жем.—Содит модис.

— Мыла но тижан Шветсовыд тазі воб! Абу-омој чукортом воряс?

— Те еијасто кукомон али мы ветлин вортис. Квартал пастаис козома чукорттом воряс-да.

Волем-ко кыз еурс хлыст чукорттом. Нидеи ну пошти муас оз тыдав. Ставыс тыромны лымјон. Мед мыжаис таисе, ферт, бара-жо кварталса треугольнйк. Коді абу кыподома кадын тајо ужас јозсо да абу кучкома кіас учворпромхозон јуралыс Шветсовлы. Они кыскаеомыс и чукортчоомыс угроза улын. 240 вов пыдди ужало сомын 50-60 вов.

Возын швачкыс куш. Выемунис куш выло быдса еікт. Катішщо вылын 5-6 барак, складјас, контора, столовој, пывсан, ларок да еічі вожд. Бара-жо пуркјоны трубајасті ед шыпјас. Катішщоыс ју полонис нужалома куза-еиннад он суз. Пакыд јоро кыз еурокујод кіеталіг моз жо пакыда да кытчо еуро лезаломае оті-кык керјон. Кыскаеомы ставыс откн. Сы понда быд кыскаеыс аслыс лееодо катішщо. Восало. Луждо лымсо. Быд ассортемент улө воьсало утјас. Проста вочоны лишној уж оті-кык лунон быд кыскаеыс. Соктодоны тазнад ужаломон пурјасомлы. Бригадајасо-ко вөлі котырталома, ескө ставыс лучкі шылыда да кокыда мунис.

*

* *

Бор кварталө кайгон, мед жендомдони туј помео кадровікјас виегасны оборона ударној трехдневнйк жылыс. Пажга Гарја, Жуод, Лозым, Гыбад еіктјасыс рөштво празнйк лунјас кежло кайломае вөро ужавны вермыс став јозыс. Кайломае весігто најо, коді немсо абу петавлома вөрас Кайломае делегаткајас, пионерјас, велөдчысјас, служашщојјас. Вөро 96 кварталө чукортчылөмны 300 морт да 160 вов сајас.

Вөрас, кварталывса треугольнйк да мукөд вөрлезомын средној да младшој комсостав оборона ударној трехдневнйк кежло выејасос абу кужомае боетны кіас, організујтны најос ударноја ужө. Трехдневнйк дырјі оборона выло вочомны субботныкн: чукортмае еурс кубометр мында вөр, кыскамае 324 кер гөгөр да вочомае 240 пу.

Сы ыжда арміјадн, коді волөма рөштво лунјасө еіктјасыс вөрө—почіс вочны

унжык. Сомын мукөдыс оті лунсо вөрас абу олөмае, локтан луннас-жо летчөмае бөр. Рөштво којмөд луннас вөрыс летчалөмны щощ откымын бур вөрлезыејасыс.

Ударној трехдневнйк прөста ез муи.

— Мед первојыс-на аслам немө рөштво лунјасө адылі дивө.— Виегас ар 60 пол-вөрлезыс.— Быгто страдна лунјасө, кос турун дырјі, еіктын неөтө веретө морт абу. Чөв. Лөн. Сомын посныјас завөдчоны. А вөрын, тани—96 кварталын ыкыд помеч, ужалыс, став јозыслон вөрлезан супратка¹⁾. Кушом өдјө вежеө ужыс, олөмыс. Куим во мысөи-на рөштво лунјасө мјан еіктын вилісны кыкөс, нөјтлісны сөз гөрдөз көкјамысөс...— Пыдысан долыда лолышталіг тырја дыр-на тазі виегасис пол.

*

Штаб кыз штаб. Сулалө кварталса носолок шөрын. Чытыртчома да гөгөрбок јара вөждө. Кадын пыркысыло еинмыс. Секи, еіјө еин сајас кыт еуро потласө. кыт еурөтө орјасө, жандавло.

Кварталын дорөо Выл-Вөжыв. Выл-Вөжыв доран кузничамн. валюта кіетан сырјо пөртјын пусөны вылө јөз. Тајо вылө јозыс-і корреспонденталөны штаблы. Јуөрталөны жендоміјасө.

Штабын гөбөчынок-пемын. Пелөсјасас зувкјөдлөны өгралыс чігарка еијас. Кыз зөбја пузырөка лампајас востісны став секретсө штабыс. Кокјасө выло, еіымөд керјас лепталөмон порогдор лабічас кујло еөд уска леснөчө. Пызан вылас зунгыртчома-да карандашон зурөдө „норма и расценка“ нигаө щөтовод. Пыщкас, уланін жыр нар выло топыда ортөн пувөмае ныв да зон да гусөныкнө вапкөдчоны. Зонмыс аслас куз кјаснас вөнчалөма нывсө морөс гөгөрыс. Пытаа пач вылын кыкјөны сералөны јаја шыд да чері јуква рачјас, чугунјас, чайнйкјас. Кызду куз вожка јылө потөлок бердас шынаөны гып туніјас, вачөгіјас да пөнитөкјас¹⁾. Озөс зирјаслы воөма гаж. Ковасыс шыр чукөрмоз тивзөны. Шугөө ветлөдлө јөз. Унжыкыс сунө паныда өзөсө.

— Мјан пачыд шынодө!

— Ватө мјанлы убөрщтсаыд абу вөжалөма!

¹⁾ Супратка—помеч, чөмөр.

¹⁾ Пөнитөк—сукман, дукөс.

(Пэмыс лөб-на).

ö d z ö d a m п е р е с т р о и т ч ö м

Шыларса Миш

Выл-Пашлөн „Гудök“ петис свет выlö павкöдчана фронтөн капиталистическöй элементяс выlö наступајтан кадö, вiтвеса план тыртöмын коймöд во выlö петигөн, кор робочöй класе энтузиазмөн лыбалöны трубајасөн јенежö пыксомөн выль фабрикяс, заводяс, кор еиктјасын гöла-шöркөдөма крестана бергöдчисны збылысөн колхоз течан ужö.

Быд гижöдтор мијанлы ковмас артавны сы боксаң, отсалö-ö гижöдыс партијалыс генеральнöй тујвичё олöмö пöртны, отсалö-ö кык фронтөн косасны веекыдыв келье оппортунистјаскöд да најö примиренечјаскöд. сiр-жö „левакјаскöд“ да најö примиренечјаскöд, отсалö-ö пöртны вiтвеса план ноль воён, отсалö-ö коммунист нога мөвпјас ужалыс јöз јурö сујны, котыртны најö коммунист партија бердö, отсалö-ö классöвöй врагјаскöд—кулакјаскöд тышкасны, отсалö-ö гöла-шöркөдөма крестаналы пролетарскöй идеологияö матыстчыны. Тајö-жö мурталанјаснас мијан-и ковмас муртавны Выл-Пашлыс поэма „Гудök“.

Вермис-ö Выл-Паш „Гудök“ поемаын петкöдлыны öнија олöм мунöмсö, еиктыс вöрлөчöм да коллективизатсия гöгöр классöвöй тыш павкалöмсö, гöла-шöркөдөма олысјаслыс öтув котыртчöмөн кулакјас вылазка выlö чорыд отпор сетöмсö?

Виçодлам поемаыслыс јiтöдјассö. Поэма „Гудök“ јукöма даc пельö. Быд јукöнын торја еикас мојас јылыс гижöма. Медвоçза јукöнын Выл-Паш „петкöдлö куçмö места вöли гудöклөн важ олöмын. Мöд јукöнын гудök кермасö важкöд. Коймöд јукöнын—петкöдлö куçма отсаеис гудök гражданскöй война дырјi. Мукöд јукöнјасын гижöб öнија гырыс мојас олö-

мö пöртöм јылыс—вöрлөчöм, вöркылöдан уж, колхоз течöм, гөжөа вiçывыв уж, призыв нуöдöм. Мај медвоçзалун јылыс да öтi јукөн том јöз прöст кад кольöм јылыс. Та сөрi-кö артавны вывсаң вiçöдöмөн тыдовтчö, мыј Выл-Паш бөстö-ма медтöдчана торјассö öнија кадеыс да сы гöгöр јiтöма, кыöма поемаö: Медтöдчана гырыс мојас јылыс гижигөн колö лоны медтöдчана помкајасыс, тiңјасыс, установкајасыс.

Справитчiс-ö Выл-Паш тајö гырыс мојассö разрешитигөн?

Ме ногөн, ез. Политiка боксаң гырыс öшыбкајасыс емöе, којас выlö сувтлытöг, боктиыс мунны вiçöдлытöг, пролетариат нога гижысјасыс дај став ужалыс јöзыслыс вымаңысö котыралытöг оз поз. Выл Пашлыс идеология ми огарталö „чуждöйөн“. Выл Пашлөн емöе выдөржанинöй торјас пролетариат идеология боксаң, по тајö оз сет некуçмö помка „Гудöктыс“ öшыбкајассö саядны. Гудök лөчöма вiтöгөн квајт сурс. Сiјö разалö быд пельöсö Көми область паста, сiјöс пондасын лыдыны быдөама јöзыс—томјас, пöрысјас, гөлјас, кулакјас; јона велöдчöм јöз. омöла велöдчöм јöз; бур политикјас, политиканынiнöм тöдтöм јöз.

Öни пыралам „Гудök“ öшыбкајас пышкас. Медвоçза öшыбка Выл-Пашлөн сiјö, мыј „Гудöкын“ гижöм мојассö олöмö пöртöмыс мунöны самотокөн, аеныс, некод веекöдлытöг. Выл-Паш бөстö сöмын фактöе, а мыј сiјö фактöе лоны отсалiс, кыпöдiс, сы јылыс нiнöм оз вiетав. Олöмыс оз сiң мун. Став олöм мунöмнас СССР-ын көзәјственнo-политическöй веекöдлöмсö нуöдö коммунист (большевик) партија. Партија веекöдлö, партија котыртö робочöјöс, гöла-шöркөдөма олыс крестанабө, ышодö, кы-

пöдö энтузиазмё ужалыс жöзлыс социалык-гегельскöй олöмё дорны. Выл-Паш 50 страницаа книгаа абу весегас öтчид казтыштöма партија нёмсö, абу петкöдлöма партијалыс ин тајö гырыс мөгжассö олöмö нöртöмын. Есерјас да кадетјас Кронштадскöй восстаннö дырји лездисны лозунг „Советы без комунистов“. Выл Паш гижöддын ескö абу шуöма: „Выполнение хозяйственно-политических задач без коммунистов“, да артмöма сещöм. Көс, ислэ иез Выл Паш тајö—артмöма. Выл-Паш, ферт, буракö, арталö вöли, мыј сижö-ичöт кага төдö, мыј партија вескöдлö, сиз-кö сы понда нёмöмла и гижны.

Мöд ыжид öшыбка „Гудöкын“ сижö, мыј Выл Паш оз бура петкöдлы классöвöй тышсö вөрлездöмын, колхоз течан ужын. Кулакјас жылыс казтыштлö кытчö сурö вывтис муниг моз, оз юсты сы вылö вниманнöсö лыдфысасыслыс.

„Гудöкын“ öтка олыс крестана абунын, ем колхоз-сикт, дорыв коллективизация. Выл-Паш четчыштö зон ыжид кад возö, кад, кор гöла-шөркөдфема крестана коммунист партија вескöдлöмөн, пролетариат отсалöмөн, кулакјаскöд ожесточеннöја косасег тыр нүөдöны колхоз течан уж. Збыл олöмас мијан Коми областын абу-на дорыв коллективизирүтöм сикт. Ферт, возö олöм жылыс колö гижны, колö петкöдлыны кушöм олöм понда ми мыреам-пессам, но оз ков колны петкöдлытöг сещöм олöмас мунан туйсö. Сижö туйсылыс сöкыдјассö петкöдлытöг да сижö сöкыдјаскöд вермасны жöзсö чукаствöг, котырттöг лöб жöзыслыс энтузиазмё парализүтöма, благодушнöй настроеннöбөн самовок вылö лездысöма.

Кожмöд öшыбка сени, мыј Выл Паш öтлаö гудралö став мөгсö, оз юсты медыжид уж вылас жöзлыс вниманнöсö да сы гöгөр посныжык ужјассö кы. Быдөнлы колö лоны төдса, ферт и Выл Паш оз вермы не төдны, мыј мијан Војвыв крайын, сиз-жö, ферт, и мијан Коми областын, медтöдчанаыс народнöй овмөсас сижö вөр овмөс да животноводческöй үклөн вiзүму овмөсас. Тајö торыс виеталö, мыј мијанлы мукöд вiзүму овмөссö колö кыны сиз, кыз тајö основнöй овмөсыс корö. Выл Паш-жö оз торјöд кодi медеа ыжид овмөс, кодi сылы отсавыс, мыј вылöжык колö жöзыслы кутчисны, кызi сижö ужсö пуктыны.

Ферт, ем и мукöдлати öшыбкајас, посныжыкөз тавыс основнöйеыс петыејас, кодјас вылö ме ог понды сүвтылыны.

Мыј понда тајö öшыбкајасыс медеа жо насö лоины?

Ме мөвпөн со мыла.

Öткö, Выл Паш ез-на вермы ассö перестройны реконструктивнöй кад келјас. Мöд-кö, Выл Паш мөгжасас ез пыр пышкөсас а вылысти, кокниджыка муні.

Кожмöдкö, „Гудöкө“ Выл Паш пуктис кыз шөртор (цель), код гöгөр кысöны мукöд ужјасыс, а ез вöч гудöксö средствоөн. мыјөн отсавны мөгжассö олöмö нöртны.

* * *
Кыв-мöд поэма јитöдјас јывсыд, творческöй метод жылыс, художествоа миç жылыс. Поэ-ö „Гудöк“ шуны поемадн? Ем-ö „Гудöкын“ поемаыслы колан торјасыс?

Ме думыс поемадн Выл Паш тајö шуис артавтöг. Ме думыс поемадн колö лоны кушöмкö целостнöй тор, көни öтi основнöй мөвпыслөн ем завјазка, возö мунöм, развјазка.

Ем-ö „Гудöкын“ тајö торјасыс? Бостам лубöј јукөн, торјöдам, пуктам 7-öд јукөнсö кожмöдөн, кожмөдсö—сизимöдөн. Вежас-ö мөвп пуктöмыс?

— Оз.

Сиз-кö целостнöй јитöд јукөнјасыслөн абу. „Гудöк“ поэö шуны натур-серпасторјасөн, но поемадн шуны, кор поемаыслы колан торјасыс вурöмас, јитöдас абу—ме мөвпөн оз вöли поэ.

Мöдтор, Выл Паш кыз ме воз-нын шули, гудöксö вöчис цель пыдди, шөрторјөн, а ез средствоөн. Сы понда гижöдыс артмис зевтöмөн, быд јукөн, быд акт колö бытфö кыскыны зыбач пыдöсыс пельöдыс (искусственное нанизывание фактов). Гудöксö јитö механическi ужјас дiнас. Механическi јитöмыс вайöдö казусјасö.

Со көт 13 стр.

„Тi öни гажöдчанныд, томöс...“

Выл уж мед нүөдны пыр помöз—
Те отсöг пыдди гудöк нöб“.

Тајö гижö кожмöд јукөннын. Ван-нын косасö гудöкөн вöли важ оласногкöд возза кык јукöнас, дај кожмöд јукөнсö заводитигөн гижö, мыј:

„Ван талун ез мун вечер вылö“...
а помас Ванлы багыс вöли-на щöктö нöбны гудöк.

Мöд јукөннын празничajtöны „петырлун“. Выл Паш виеталö:

„Выл војтыр Ванö гудöкөн
Важ сиктöс выллаң гудöдö...“

Выл ворсöм кылö тан...“

Гудöдö-ö гудöкыс Ванлөн—поэö ескыны, поэö не ескыны. Ме тај ог ескы-а. „Пе-

тырлун“ празнік, а комсомол еікт шөрті-
жө чукөрөн ветлоны гудөкөн еіктөй пот-
көдигтыр.

„Код јөзлөн лантө ворсөмыс.
Код јөзлөн бырө гөрзөмыс...

Оз ескысы, мед код јөз „Петырлунө“
комсомол гудөк шы понда лантисны. Лант-
ны вермісны сек, кор комсомолыс кулган
етадаыс моз јөзыс полны. Код мортлы—
„Море по колесо“, а кыз-пө ескан мыј
„Молдая гвардия“ сылом лантөдіс на-
јөс.

Артмө сіз, мыј „Петырлун“ празніккөд
комсомол оз вермас, а нырщикалө. Со кыт-
чө ваядө механически гудөкөй оломкөд
јитөмыс.

Либө өкмысөд јукөны Выл Паш көс-
јома петкөдлыны выл нога рытјысөм, а
артмөма важ. Көт Выл Паш гижө:

„...Онй гажыд—абу важыд...

Вылыс абу петкөдлөма. Выл јывеыс
өбмын висталө, серпасыс важ. Сіјө-жө
„русскөй“, сіјө-жө кадрел, „как роднаја“—
летөны да сантименталнөј пыв-зон кол-
лөдчөм. Ем зев уна торкасөмјас ріфма
бөреа вөтлөсөм понда, мүкөдлатыс зик
тешкод артмө.

13 стр.

„Сен шашка дорлы сетлім вөлыс
Јур вестеан врагөс шырны в ы л ы с“...

24 стр.

„...Сөйыштөм бөрын сен біја,
Тсм војтыр ворсөны сіјө“...

Мыј ворсөны? абу гөгөрвоана.

44 стр.

„Пыв чукөрлөн сылом кылө
Как роднаја“—летөны“...

Көсјома виставны бур бок, а артмөма
сагіра.

48 стр...

„Колхоз-сіктын талун гажа
Вічкодорын уна јөз (?)“

Гижө Мај празнік јылыс, а вічко сула-
лө кыз сімвол—сбор места. Револүтејја
празнікјас пуөдны чукөртчылөны јөзыс
клуб дорө, цардом дорө, лыд-дысан керка
дорө, а оз вічко дорө. Онй кыв ладтөмөс
өүјома—щыкөма став јукөныс.

„Гудөкын“ „летөны“ кыв бөстөма права
гражданства.

Сен Вацлөп багыс гудөк „летө“

„Мі повтөг жежыдјасөс летлім—
Сек бура леттөгыд оз поз“

„Асја төв пу корјас „летө“

„Как роднаја“—летөны.

Артмө кыв „летөм“. Тајө став торјасеыс
өсјөдөны „Гудөклыс“ бур інјасөс.

Кыв-мөд бур торјас јывеыс.

Выл Паш пөштө медвоз пролетариат
комі гижыејас костыс кутчысөс өнйја ре-
конструктивнөј кадлыс могјасөс ас гижө-
дас өүјнб гырысжык серпасјасөн. Медвоз-
заныс петіс комөкөн, ез ло шылыд, емө
гырыс өшыбкәјас, кодјас вылө Выл Паш-
лы ковмас віөдлыны да возө вылө вес-
көдавны.

Выл Паш оз гиж упадочнөја. Выл Паш-
лөн гижөдыс лептө, кыпөдө настројеннө-
тө, кыскө ужавны, ужсө оз петкөдлы кыз
јармо, а петкөдлө долыда ужјылыс, сіз,
кыз өнйја кадас—өрдјысөмөн, ударничест-
воөн дорөны Выл Војвыс, өблөмыс ужа-
лөны.

Бібліографія

Выл кадрјастö тақитö он быдты

1930-öд воєа 1-öд да 2-öд № журнал „Зулчан кај“ — Коми-пермјак кыв вылын челады журнал. Леöны коми-пермјак округуєа ВКП(б) округком да Окрісполком.

Комі пермјак округын (Уралскöй областы) 1930-öд воєа нојабр тöдыєєа заводітєє петны коми-пермјак кыв вылын челады журнал „Зулчан кај“.*)

Челады хөдожєєвоєа література вöчын суладö вывті шжыд мөг: челадыє быдтыны сотсіалызм стрöйтєє выл јөзбө, єєтны челады коммунієтїєскöй өспітаньлö. Тышöм мөг-жö көєјöма бөєтны ає вöчас і „Зулчан кај“ (кычї гїжöма медвöдєа номерас).

Комі пермјак округлөн овмөє кыпöдөм медгырыє мөгјас: вöрлөдөм, вїзмү овмөє коллектївизатїяөн кыпöдөм. Сїчкö тајö ужјас вылас-жö-ї колö вөдöдны челадытö выл олөм стрöйтöмад, тајö ужјас лөгöрыє колö јїтєєны челадылөн став ужыє.

Кушöма тајö мөгјасөб „Зулчан кај“ нөртö олөмö,

*) „Зулчан кај“ — Золгыєө ічöткєє лебач.

кушöма сїјö лөбөдö сотсіалызм стрöйтєє выл јөзбө? Омöла.

Вöрлөдөм. Кык номер чöжын нїөткєє гїжөдтор абу вöрлөдөм да сы гөгöр челадыє ужкө јїтөм јылыє. А öд уралскöй областлы пјавїлеткаєа којмөд вөб колö лөчны 40 мїллон кушöметр вöр, сы пыє вөлуна уөб і Коми пермјак округ вылө. öрлөдөчн ыжыд пзан тыртöммын челадыучаствүјтөм пыд-їі „Зулчан кај“ сөталö гїжөдјас кыч пожөм да көз сөрнїтөны, кычї челады расјасыє перјалöдн нөрјас. ычї бат-мамкөд пөє кералöны да с. в.

Вїзмү овмөє кыпöдөм јылыє, колхозјас пөєкөдөм јылыє, сїч-жö і ныє заптөм јылыє (округын мунö хлебо-заготөвка) нїөткєє кыв абу. А öд кушöм ыжыд уж сөні вермасны вöчны челады. Класөвöј тыш нуөбөдм јылыє нїөм і сөрнїтны. Сылөн журналас дукуєа абу. Школа-јасын полтөхнїзатїя нуөбөдм јылыє вөєобшöј обучөньлө јылыє журнал челадылыє вынманнөсö сїч-жö öє организүјт, оз вөєг качтыштылыв. Пїөнерјасөс „Зулчан кај“ чїкөз вөштöма.

Тајöјас пыд-їі „Зулчан кај“ гїжö кычї челады организүтöны конкурє бұра ієєлөм вылө, кычї золгыє лебач лебалö керкакөє керкад да ылö Колајаслы, сїалызм стрöйтөмын.

Ваңајаслы да Таңајаслы Мыј сөтас челады та-шөм гїжөдыд:

„Кїні челадыс лүбїтö, кїні нїјö лөбөзїтö, ој-быт оз куь асөєє сїв, кыввö, оз-ја горвїм кїн? фона мамным“

Мї сөрнїтам челадыс кол хөєєа јаскїјасөдн быдтөм јылыє, а тани вїєтавөб, мыј сөмын мам öтнөє тöждысө челады вөєна. Оз öмөј „Зулчан кај“ ачыє шöц тöждыє челадыс бұра быдтөм јылыє.

Школамын вөдöдчыє Кола гїжөма ударнїкө. ыла? Медым буржыка вөдөдм урокјас да мөєсөм кїөн вөдыны школа-јсө. Тајö, фөрт. колөна. сөмын вывті-на өєа.

Челадыс öтувјөл овны да ужавны вөдөдөм пыд-їі „Зулчан кај“ гїжö кычї сөна ајыскөд ужалö, кычї асөыє пон быдтö Сөшöдөє і нїмјасыє вїєтјасыєлөн: Сөна вöрын, Сөна, Сөчалöв пон. керка, печкыє, шабдї керыє да уна тащөм мукөд збылыє лоны сөвет сојуз-гїжөм. Тақї „Зулчан кај“ челадыс öтувјөл овны дөс ужавны вөдөдөм пыд-їі: ыжөдöдлө налыє öткөн олөм ужалөмсö. Мыјыєкө-öд нїмыє журналыєлөн абу „Зулчан кај“. Зулчан кај-јасыдылөн öнї кадыє кол-нїн, сы пыд-їі колö челадылөн быдлујя уж сотсіалызм стрöйтөмын.

Журнал сөтö челадын правїлөјас:

1. Ен сөрав урокјас вы-лылн.

2. Школад некөр өн лөк мөєєытöг.

3. Ен мөшөјтчы мөдлы вөдöдчыны.

Тајö і ставыє. Көн-нө та-нї реконструктїя кадєа сөвет іколајаслөн дукує? Абу вөдöма. „Зулчан кај“ лөдөб уралскöй областын, сөмын сотсіалыєтїєскöй Урал стрöйтөм јылыє жур-налас вөєг кыв жян абу. кыє-нїн сөкө вїтвөєа пзан јылыє-да.

Вывөдјас? Сө сїјö:

1. Журнал „Зулчан кај“ сотсіалызм стрöйтєє выл-јөзбө вөдөдөм пыд-їі сөмын сөтö челады тажа лнд-дөвтор.

„Журнал тї ачөт Вөєа тажа тор. Сөдөс тїјан јурын Сы понїє вөжөр“.

Оз кыкы челадыс, оз организүјт, оз вөхөд выл олөм стрöйтөмас.

Көєјö-кө „Зулчан кај“ збылыє лоны сөвет сојуз-са ужалыє челады журна-лөн—зөв крутөја колö вөж-ны курсөб. Челадыкөд „Нї-бералнїчөјтан“ журнал-сөд реконструктїя кадөд оз мунны, лөк кычї нїөм оз вөјны.

„Зулчан кај“ колö лоны сотсіалызм стрöйтєє выл-јөзбө вөдөдөм, организүјтєє журналлөн. ІЗЈУР ІВАН

Ивертук

Заразнöј виеöм

Парноң быслао тырмө. Сижö „Ордым“ куҕаыд частö мунлө, сижö газет пыр чужөмөщöккыда петкөдлө. А меунаыс сижö кулак лапа улö сурлө.

Коркө төвшөрнас вөлие кајас вөрө. Вөчө кубометрөн жыңјөн лун... Быд кык лун мыҕи вөчө выходјөј...

Пријомщик шуас:

— Те, зон, Парноң дад, виеан-кө-а?

— Ме? виеа? мыјөн? (Кер былө пукеб).

— Уна торјөн позө виемыны тан: оппортунизмөн, кулатскөј заразаөн, вредительскөј бактерјаөн, дезертирскөј нутроөн...

— Ок, Педөр Сергејевич, збыл виеалан: Сичкө, пыр жө летчыла пельшөрскөј пунктө, петкөдчыла. Ме ачымөс ог-на көсјы жүгөдны: Виегөн ог-на көсјы ужавны. Ме көсја-на овны...

— Сулав, Парноң! Кытчө?! Парноң дад... Виеа...

Парноң кер кыреег кості „кыреег“ пельшөр динө нөлө километр сајө — 1219 кварталө.

Пријомщик мөдөдчис возө. Мунигас пыр мөвпаліс аслыс: „да ташөм јөзнад сотсіализмтө он теч. А гежыд-жө ескө ташөмыд-да!“

Пријомщик — Педөр Сергејевич өдзөдис. Сижö петö вескыда 3 №-а пöстатө. Лым-јасыс козпу лајјас былые пельпом вывтыис іслалөчы. Тупөсјасөн бөрвыв пышјө Педөрлөн коктујыс.

Педөр матыетчө 3 №-а пöстатө. Сылы былө-нын ударнөј бригадалөн ужалан шы-

ыс. Педөрлөн едөмыс јөктыны кутіс кыпыд көсјөмөн. Вомыс аслас төдлытөг воеөма, еінсө лапниттөг бригадирјас вее-тө собө. Көк улас тувтчан местасө оз вичөд — тан-өд вөчөны вīt кубометрөн лун. Тани оз виены, Парноң „виеөмөн“.

Парноң воіс-нын пельшерскөј пунктө, нөлө километртө час жыңјөн воіс.

— Мыј-нын виеалан? — јуалө пельшөр Парноңлыс.

— Ме... ме төварыш дөктур, те динө. Виеа... Пријомщик ыҕіс...

— Кыті виеө?

— Быдлаті... Јогор Сергејевич ачыс виеталіс. Сижö төдө-нын. Коммунист. Оз пөрјав.

— Вај пөртчыв дөрөмтө.

— Лолав... Јонжыка.

— Да-м-м... Зев опаснөј, заразнөј виеөм тенад, Парноң.

— Заразнөј?! Мыјнө?

— Симулатсіја.

Пельшөр діныс Парноң төвзис баракө да ыжыд пөртјын пуіс чері, шөпокіс еө-јіс да нарјас былө водіс. Рытнас, кор јөзыс летчалісны јагыс, Парноң некодөс оз лез матыетчыны ас дінас:

— Јен моҕыөөн, ен матыетчы ме дөрө.

— Мыјнө, јөјмөма алі мыј тајө да-дөыс?

— Абу јөјмөма. А менам зев опаснөј, вужан виеөм.

— Мыј-нө?

— Симулатсіја...

Симван.

Дасӧтик ӧивӧ

ТӧЧИТНЫСӧ ДЫШ

- Мыҗ-нӧ те сешӧм гажтӧм, Митӧ?
Алӧ сӧкыд уҗавнытӧ?
- Пуҗасыс жалӧе да ог убӧлит пӧр-лавнысӧ.
- А мыҗла-нӧ тупичаӧн керасап?
- Ез-ӧмӧҗ выл черсӧ етны?
- Сетисны ескӧн-да, тӧчитнысӧ дыш.

УҖСӧ КУЛӦТӧ

- Омӧла ужалӧ миҗан Вӧрпромхозным.
- Век собраһнӧ да заседаннӧ, а уҗыс абу.
- А те вӧстав сӧҗӧс собраһнӧ вылас.
- Да ме ескӧн ачым ог і волевлы собраһнӧ вылас-да.

МЫҖЛА-Нӧ ВЕСАЛІСНЫ

- Тенӧ-нӧ мыҗла весалисны?
- Шленскӧҗ взнос ег мынты-да.
- Мыҗла-нӧ ен мынты?
- Мыҗла, думажта-да, прӧста сӧм тра-вита, тӧда-жӧ-нын мыҗ весаласны-а.

МУҖӦМА

- Те-нӧ мыҗ бугласан?
- Кад-нын четчыны!
- Шоҗтча. Муҗи-да.
- Мыҗӧн?
- Ме вӧтаеі. бытӧе ме еуре кубометр вӧр вӧчи.

ПАЛӦТО УҖІ

- Мыҗла-нӧ тенад палтоыд быдсӧн лым?
- А талун сӧҗӧ пу лапа вылыс уеі.
- Мыҗла-нӧ лым шас ез вош?
- да-ӧд ме палто пыщкас ачим вӧлі.

ОВЛӧ І СІЗ

- Ем тӧҗан вӧр керкаад гӧрд пельӧс?
- Пельӧсыд миҗан зев уна ем, дас са-җас ӧкмас, сӧмын гӧрд пельӧсыд ӧте абу. даҗ оз і кывеш.

МӦВШАЛӧ

- Ек, верми ескӧн-ме норматӧ тыртны.
- Мыҗ-нӧ тен торкіс?
- да меным дыш вӧлі уҗавнысӧ.

ТӦДМАВ

- Ме вӧчи еуре кер, сы ныс туҗис кык ео кер. уна-ӧ ескӧн ез туҗ?
- Кӧкҗамыс ео.
- Кыҗик ескӧн еҗӧ шусӧ?
- Врӧдӧтелствоӧн да бесхозаҗствен-ностӧн.

КУЖІСНЫ РАЗНЫ

- Но і тракторістҗас миҗан, боетисны трактортӧ да ставсӧ разісны.
- Молодеҗҗас, сӧҗкӧ, најӧ!
- Колӧ газетӧ гӧҗны.
- Ен термае. Разнысӧ, разісны, а теч-нысӧ оз кужны.

ВЫГОВОР

- Мыҗла-нӧ теныд выговорсӧ еетіс җачеҗкаыд?
- Җонвӧзаӧн прӧзнаҗтисны-да.
- А мыҗ-нӧ, виены-ӧмӧҗ щӧктылісны?
- Ез ескӧн-да, ме ачым вӧсӧмӧ уекӧд-чылі мед вӧрӧ оз ыстыны.

ОРДҖЫСӧНЫ

- Кывлӧп? Кык кулак договор вӧчӧма-ӧе ордҗыены.
- Кушӧмӧс-нӧ?
- Кодныс дырҗык вӧрлеҗан норма оз тыртны.

КОСТРОМІН А.

Ивл. № 8

Ответственный редактор
И. И. Оботуров

Члены редколлегии
В. А. САВИН И. И. ПЫСТИН

С У З Ъ Д Ъ Ъ !

Л Ы Д Ъ Д Ъ !

ЛЕЗЪМ

КОМИ ХУДОЖЕСТ

ВОА ЛІТЕРАТУРА

АЛЪМАНАХ.

ВОЛВЫВ

АЛЪМАНАХО ПЕТЪНЫ ТАЦЪМ

ГІЖЪОЈА :

Шылдорса Міш. Ыркѡдчыны
абу кад.

В. Јогор. Отувја уж.

Пед-Гењ. Выл шыјас.

Выл Паш. Бордја војас.

Пармазон. Вермасчы!.. Верма-
сны!

Ілвапыс. Калым.

Нобдинса Віттор. Стансіја
Сыктывдіпкар.

Пармазон. Том јѡзлы.

Пед-Гењ. Ударнікјас.

Шылдорса Міш. Ва катчѡс
мѡдѡдчѡс јѡр.

Выл Паш. Туганјас.

[Квајта-пі] Со, колѡкѡ-і, ужав.

М. Лѡхачев. Тракторнѡј зык.

Акіњ пі. Нѡл воѡн тыртамѡ.

Ілѡа Вас. Бор куѡа.

М. Лѡхачов. Ежва куѡа.

СУЗЪОДАНП:

СЫКТЫВКАР,

КЪМІ ПІГА ЛЕЗЪП

ПІЛЪН МАГА ЧІН

С У З Ъ Д О Ј
Художествоа литература коми
ЖУРНАЛ

„ОРДЫМ“

Лезбны ВКП(б) ОК лѳн культпроп да
НАПП. Петѳ бѳд тѳлывын кыкыѳ.

„ОРДЫМ“ - ѳ печатайтѳны художествоа
коми гѳжѳдјас пролетариат коми гѳжыѳяс:
повестјас, вѳстјас, кывбурјас да мукѳд
сама гѳжѳдјас.

„ОРДЫМ“-ын уна серпас Коми муын, Вој-
выв крајын да СССР пастаын овмѳс кы-
нѳдѳм жылыѳ. 1931-ѳд воѳ кутас петны
„Јумор лѳстбок“.

„ОРДЫМ“-ын 1931-ѳд воѳ јона лѳб гѳжѳма
пролетариат гѳжыѳяс творчество жылыѳ,
пакѳдѳма лѳб критика јукѳд.

„ОРДЫМ“ сузѳдан дѳныс:

12 тѳлмо кезлѳ	3 шажт да	60 ур.
6 " "	1 " "	80 "
3 " "	— " "	90 "
1 " "	— " "	30 "

Гѳжыѳны погѳд поштѳвѳдѳ бѳд ѳдѳделен-
нѳдын, Коми нѳга лезанѳнын: Сыктывкар,
Вадорвыѳ у., 38.

